

Hevesvármegye

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

TARTALOM:

Kürti Menyhért dr. az egeri ciszterciarendi főgymnázium főigazgatója: Középiskolai reform.

Ring Gyula, a hatvani ipartestület elnöke: Beszédes számok.

Mi a valóság a Hatvani uradalomban dolgozó „német menekült” zsidó munkások ügyében. Lévay Mihály püspök, Lévay Mihály püspök, püspök és Várkonyi Sándor főjegyző nyilatkozatai.

A Vöröskereszt érdemérmével tüntették ki az egeri izr. Fillegylet alapító elnök-nőjét.

Dr. Petro Kálmán Eger képviselőjének felszólalása a parlamentben.

Soltész Juci Tiszafüred építésztestületének elnöke.

Legány Ödön ny. gazdasági akadémiai tanár, a Hatvani Növénynevelési K. T. vezérigazgatója. A nagy szárazság veszélye.

Dr. vitéz Jávor Ernő árvaszéki úrnök Eger: Mi lesz az árvaszékekkel?

Gyöngyös a repülés középpontjában.

Gömbös Gyula miniszterelnök az Omke-nagygyűlésén. Tomorülésre irányuló indítvány a hatvani Omke legutóbbi választmányi gyűlésén.

Szent-Ivány Ferencz Ape A hatvani múzeum.

Hevesvármegye közönségehez!

A Gyümölcstermelők Országos Egyesülete hevesmegyei fiókjának közgyűlése.

A strandkérdés feldúlta Eger nyugalmát. Frank Tivadar tanácsnok és dr. Heller József nyilatkozatai.

Nagyecseri Kánitz Dezső földbirtokos Eger: Katasztrófális helyzetbe került a vidéki háztulajdon.

Balogh István a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület titkára Gyöngyös: A guksér.

Látogatásunk az Országos Stefánia Szövetség Apei rendelőjében.

Továbbá hírek, beszámolók a megye minden részéből.

HATVAN.
1933. MÁJUS HÓ 15.
IV. ÉVFOLYAM 9. SZÁM.

A tiszafüredi járás főszolgabírája.
1375/1933. szám.

Pályázati hirdetés.

Hevesvármegye tiszafüredi járásához tartozó Tiszaörs községben elhalálozás folytán megüresedett vezetőjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Az állás javadalma a 62.000/1926. B. M. sz. rendeletben megállapított illetmény, továbbá természetbeni lakás, 654 négyszögöl kert és 9 katasztrális hold szántó föld haszonélvezete.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy személyi adataikat, előírt képesítésüket, erkölcsi és politikai megbízhatóságukat, katonai szolgálatukat, valamint az eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám 1933. évi május hó 21-ig nyújtsák be.

A később érkező kérvényeket nem veszem figyelembe.

A választás határnapját később fogom kitűzni.
Tiszafüred, 1933. évi május hó 6-án.

Dr. Ficzer s. k.
főszolgabíró.

Csongrádvármegyei Általános

Tanítóegyesület üdülőháza,

nyilvános étterme és szállodája

Mátrafüred (Bene)
Bérlő: WICKL PÁL
Telefon: Mátrafüred 2.

Egész éven át nyitva.
Elsőrendű szálloda, 16
tágas, világos déli fekvésű
csendes szobával. Minden szobában
folyó víz. Külön fürdőszobák. M i n d e n

igényt kielégítő kényelem.
Modern étterem, napozó. — Penzió. Diétás koszt. Szőlőkura.
Szolid árak. Figyelmes kiszolgálás. Elő- és utóidényben engedmény.

2781-1933.

Felhívás.

A 14.000/1933. F. M. sz. rendelet folytán felhívom a község területén lévő összes iskola, kertes telepek és gyümölcsösök tulajdonosait, illetve vezetőit, hogy a kaliforniai pajzstetű elleni védekezést úgy a saját, mint pedig a köz és gyümölcstermesztésünk megmentése és kivitelünk biztosítása szempontjából feltétlenül és lelkiismeretesen hajtsák végre, mert a f. év őszén telepeik a Minisztérium szakközegei által felül fognak vizsgáltatni s akiknél mulasztást észlelnek, azok ellen a kihágási eljárás megindítása s a telepük megsemmisítése és a fertőzött laegyedek kártérítés nélküli kiirtása iránt fog hatósági intézkedés tétetni.

A vonatkozó és részletes rendelet a községi elöljáróságnál a hivatalos órák alatt az érdeklődők által megtekinthető.

Hatvan, 1933. évi május hó 2-án.

Búzás s. k.
jegyző.

Megnyílt az egri várban a Török-kert vendéglő. Május 7-én egy igen életrevaló eszme megvalósításaként megnyílt az egri vár Török-kert vendéglője. A történelmi helyen létesült vendéglő szép berendezésével, elsőrangú kiszolgálásával és olcsó áraival bizonyára vonzani fogja a várban elláradt idegeneket.

Vármegyénk részvétele a Nemzetközi Vásáron. Lassan-lassan kezd tért hódítani vármegyénkben is a belátás, hogy a Nemzetközi Vásárokon való részvétel elengedhetetlen kelléke a propagandának. Vármegyénkben különösen Gyöngyös vette ki szépen részét a kiállításon, míg Eger és a többi községek erősen hátramaradtak. A kiállítással lapunk legközelebbi számában fogunk részletesen foglalkozni.

Utazási kedvezmény a Szegedi Ipari Vásárra. A kereskedelemügyi miniszter május 24-től június 7-ig utazási kedvezményt engedélyezett a május 27-én megnyíló ötödik Szegedi Ipari Vásár vidéki látogatói számára. A 33%-os kedvezménnyel május 24-től június 5-ig lehet Szegedre utazni és a kedvezmény május 27-től június 7-ig érvényes a visszautazásra. Az igazolványok ára darabonként 2 pengő és vásárbelépő jegyül is szolgálnak. Az igazolványok a menetjegyirodákban kaphatók.

Az Ibusz miskolci menetjegyirodájának értesítése szerint június 3-án „Filléres gyors” vonatot szándékoznak indítani Miskolcra — Szegedre. A végleges menetrend még nincs megállapítva, de előreláthatólag a következő lesz: Miskolcra indul június 3-án délután cca 1 órakor. Szegedre érkezik június 3-án délután cca 7 órakor. Szegedről indul június 4-én délután cca 7 órakor. Fel és leszállás végett a vonat többek között Hatvanban is megáll. A menetdíj egységesen személyenként oda-vissza 020 P. Kivánságra elszállásolásra is történik gondoskodás személyenként 2 pengőért. Jelentkezéseket f. hó 23-ig szíveségből továbbít a Magyar Olasz Bank r-t. hatvani fiókja, hol a jelentkezéssel egyidejűleg a menetdíj, vagy annak egyrésze előlegképen kifizetendő.

Állami gépjárművezetőképző (solfőr) tanfolyam nyílik meg a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet keretében május 22-én este fél 7 órakor, az intézet Budapest, VIII. József-körút 6 sz. alatti helyiségében. Beírás naponta délelőtt 9—1 óra között az igazgatósági irodában, ahol a felvételhez szükséges űrlapok a hivatalos órák alatt előzetesen beszerezhetők. Igazgatóság.

Siketnémák felvétele: A siketnémák hevesvármegyei áll. s. intézete Egerben a következő tanévre több oly 6—10 éves gyermeket vesz fel, aki a siketségen s az ebből folyó némaságon kívül más (testi vagy szellemi) fogyatkozásban nem szenved. A felvétel iránti kérvények június 15-ig küldendők be. Tájékoztatást és felvételi nyomtatványokat készséggel küld az intézet igazgatósága.

HEVESVÁRMEGYE

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP
MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER. ELŐFIZETESI ÁRAK: EGY ÉVRE 12 PENGŐ, FÉLÉVRE 6 PENGŐ, NEGYEDÉVRE 3 PENGŐ

Középiskolai reform.

Írta: KÜRTI MENYHÉRT dr.

Azon az ankétén, amelyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a múlt hónapban a középiskolai reform ügyében összehívott, az egyik előkelő bizottsági tag az iskolai reformmunkákat, derűtlenséget keltve, „flaszter-munkák”-nak nevezte. A hasonlatot a Budapesten folyton ismétlődő és kellemetlen flaszterjavítástól vette. Sietett azonban kijelenteni, hogy amily nem tetsző érzéssel figyelte a közelmúltban az egymást sűrűn követő középiskolai reformokat, mert egymék-egynék kiprobálására nem jutott az a nyugalmi idő, amely a gyakorlati valóságban a maga medrének megásására szükséges volt volna, époly orommal fogadta ennek a most tervezett reformnak a híret, roha az 1921. és 1926. évi reformok életbe meg nem is léptek teljesen. Ezt a reformot t. i. a szükség kívánja az eddigi újítások kaoszában a rendteremtésnek és hosszú időre szóló elrendezésnek a szükségereztet.

Bármik zsenálisnak tetsző volt ugyanis a Klebelsberg elgondolása, amellyel a fiuközépiskolák három típusát, a gimnáziumot, reálgimnáziumot és reáliskolát megteremtette, a lányok részére pedig szintén három iskolafajt, a leánygimnáziumot, leányliceumot és leánykollegiumot, építette ki, a gyakorlati élet ennek az elgondolásnak célszerűségét sem alkalmatlanság, sem értékelés szempontjából nem igazolta. A fiuknál oda vezetett, hogy a harmadik típus, a reáliskola, az egész vonalon sorvadoz, vagy már el is sorvadt a népszerűtlenségben, a leányoknál meg a leánykollegium gyökeret sem tudott eresztetni s a kitermelődött leányliceum is hova-tovább leánygimnáziummá akar visszanyeresedni. Ebben az át- vagy visszaalakulási folyamatban részük van persze az egyetemeknek is, amelyek — még a műegyetem is! — inkább a humanumot, a humanisztikus műveltséget keresik az ajtójukon kopogtatoknál, mint az ilyen vagy olyan szakszerű és nem általános műveltséggel kipalléroztott koponyát. Ezért beboesájtásra első sorban a két humanisztikus típusnak, a gimnáziumnak és reálgimnáziumnak növendékei számíthattak, ezek között is legelsőeknek a gimnazisták, míg a reáliskolások csak a harmadik sorba kerültek, hiába volt

meg nekik is a teljesen „egyenlőjogu” érettségi bizonyítványuk. Így az élet.

De az élet egyéb, részleges nehézségekkel is találkozik a sokféle iskola utvesztőjében, mert nemcsak az a három iskolatípus van a fiuknál, amelyről előbb szoltam, hanem egyiknek, a reálgimnáziumnak, magának is háromféle ágazata van aszerint, hogy franciát, angolt vagy olaszt tanítanak benne. Hogy mit jelent ez a fiunak és szülőnek, no meg az átvevő intézetnek, ha gimnáziumból reálgimnáziumba, franciás reálgimnáziumból angolosba, abból vagy ebből olaszosba, illetőleg megfordítva kényszerült valaki átlépni, teszem azt szüleinek áthelyezése következtében, azt csak a szegény tanuló, az aggságos, kódo szülő és a „szerencsétlenné” iskola tudja megmondani.

Szóval újból szükség van reformra s tegyük nozzá, hogy ez a most tervezett reform jó lesz. Jó lesz azért, mert az imént csak úgy nagyjában érintett bajokon segíteni fog; de jó lesz azért is, mert hosszú időn keresztül nem lesz szükség újabb „flaszter-szedés”-re.

Mi e mostani reform lényege? Pontokba szedve mint következik:

1. A fiu- és leányközépiskolák tanterve — a női lélek sajátos vonásainak figyelembe vételével — azonos lesz. Ez a fiuk és leányok főiskolai tanulmányainak és képezésének azonosságából természetesen következik.

2. A fiu-iskoláknál a három típus helyett újra csak két típus lesz: gimnázium és reáliskola, de ez a két iskola is az alsó négy osztályban csak egy lesz, mégpedig, mert a latin nyelv mind a négy osztályban domináns helyet nyer bennök, igazában gimnázium lesz, amelyből az V. osztálytól hajt ki egy új ágazat a reáliskola.

3. A gimnáziumban az V. osztálytól újra mindenki tanulhatja a görög nyelvet, de jogában áll helyette modern nyelvet (az iskola jellege szerint franciát, angolt, olaszt tanulni); a reáliskolában viszont az V-től csak modern nyelv fog szerepelni, de a latin, mint rendkívüli tárgy, itt is tanulható lesz.

4. A rendes tárgyak keretében szóhoz jut a mai állami, gazdasági és társadalmi életünk ismeretése s a képzőművészeti alkotásokra oktatás, amelyek az általánosan művelt lélekből nem hiányozhatnak.

S itt az általánosan művelt lelken, mint középiskolai végső célon van a hangsúly. Értsük meg valahára, hogy a középiskola legyen az akár gimnázium, akár reál, nem a gyakorlati életnek iskolája; nem az a hivatása, hogy a belőle kikerültek rögtön kenyeret kereshessenek, de még az sem eredeti feladata, hogy ő készítsen elő, teszem azt, vasuti, postai, községi jegyzői, számvevőségi, adóhivatali stb. állásokra. Hogy ma ennek a célnak is szolgálatában áll a középiskola, az csak a megfelelő előkészítő iskola hiányának és a szerencsétlen kvalifikációs törvénynek a következménye. Értsék meg azok az avatatlanok, akik a legjobb pedagógusoknak képzelik magukat — mert tudvalevőleg a pedagógia is, mint a politika és orvostudomány, ma közpréda, — hogy a középiskolának csak az a célja, hogy az egyetemnek és főiskoláknak szállítson megmunkált lelkeket, akik képesek lesznek a legmagasabb szaktudományok: a teológia, jogtudomány, orvostudomány, bölcsészettudomány, illetőleg a mérnöki ismeretek felvételére. Ezért igaztalan, sőt bosszantó is az a szüntelen vád, hogy a középiskola nem az életnek nevel. Nem hát! A középiskola eredeti hivatásánál fogva — ismételjük — csak az egyetemnek és főiskoláknak nevel, hogy a pap, a jogász (bíró, ügyvéd stb.), orvos, tanár, mérnök stb. a középiskola nyújtotta általános műveltségre ráakott legmagasabb szakismeretek birtokában a társadalom szellemi arisztokráciája legyen.

Aki ezt át tudja érteni, az helyeselni fogja, hogy a reform szerint csak az V. osztálytól válik ketté az egytörzsű középiskola, amikor már annyira fejlett a gyermek, hogy egyéni hajlama szerint inkább tud választani a gimnázium és reál között. Aki ezt át tudja érteni, az, hacsak nem konok, meg fogja érteni, hogy épen a „malom alatti” pedagógusoktól halálra kárhozott latin nyelv miért foglalja el újra régi helyét a gimnáziumban, sőt miért vonul be diadalmasan a reáliskolába is. Persze, ezt akkor értené meg mindenki — azaz, hogy ekkor sem, mert a tagadás szelleme örök — ha itt kifejtethetők a „holt” nyelvben és holt nyelvi művekben rejlő pedagógiai értékeket, a szinte páratlan elme- és lélekképző erőt, vagy ha ezenfelül cáfolhatatlanul bebizonyítanók, hogy művelt ember jóformán egy lépést sem tud tenni, egy könyvet, egy újságot nem tud kézben tartani, hogy latin szóba ne ütközzék s legfőképpen ha azt a tekintélyi érvet, hogy Nyugatnak talán mégis csak nagyobb, hatalmasabb, erősebb és okosabb államaiban a „holt” nyelveket sohasem itélték halálra, hanem középiskoláikban mindig életre nevelő tényezőnek ismerték s ilyenül becsültek meg: a hitelenekkel egyénenként tudnók megértetni és elfogadtatni. Itt általánosságban csak meg annyit említünk meg, hogy épen az utolsó negyven-ötven esztendőnek a szellemfejlődés és lélekemelkedés terén nem épen dicsekvő tapasztalata kívánja vissza a lefokozott, sőt innen-onnan számzött „humánus”-ot a középiskolákba s ezek útján az életbe. S ennek az új középiskolai reformnak épen ez az egyik indítóoka s ez lesz a legfontosabb eredménye.

Beszédes számok . . .

Irta: Ring Gyula.

A kézműves iparosság hitelügyének ellátása az Iparosok Országos Központi Hitelszövetkezete és a Budapesti Kisipari Hitelintézet R. T. feladata. Az előbbi a vidéki iparosság hitelügyeinek kielégítésére az állam anyagi támogatása mellett a törvényhozás, az utóbbit Budapest székesfőváros iparossága részére a főváros áldozatkészsége teremtette meg. Mindkét intézet felállítása speciálisan a kézműves iparosság érdekében történt: egyrészt a termelő-áru- és anyagbeszerzési szövetkezetekben tömörült iparosság, másrészt az egyénenkénti hitelszükségletek kielégítésére.

A megcsonkított országban működő önálló kézművesiparosok számát pontos statisztikai adat nem támasztja alá, de a pénzügyminiszter egyik költségvetési vita alkalmával 300.000 kézművesiparosról — bizonyosan adózó kézművesiparosról — emlékezett meg a Házban. Ipartestületben tömörültek száma 138.000, ebből kerekén 30.000 Budapesten él. Az ipartestületi hálózat mielőbbi kiépítésének szükségességét a 108.000 vidéki és a pénzügyminiszter által jelentett 270.000 (a budapesti 30.000 levonásával) szám között mutatkozó 162.000 főnyi különbség mindennél kézzel foghatóbban indokolja különösen akkor, ha tudjuk, hogy az ipartestületek feladatköreinek egyik sarkalatos pontja, a kebelébe tartozó iparosok

gazdasági érdekeinek előbbrevitele, termelőanyag és áru szövetkezetek létesítése. Csak természetes, hogy az ipartestületeken kívül élő iparosság nem bír azzal az átütő és érdekeit megvédő erővel, mint az jogosan megilletné, de ma még nem bír azzal az ipartestületek sem éppen azért, mert a kézműiparosság több mint fele széttagoltan, erdőképviselet nélküli helyzetben, a legkülönbözőbb utakon keresi jogos igényének kielégítését. Az 1932. évi VIII. t. c. és ennek végrehajtása tárgyában kiadott kereskedelmiügyi miniszteri rendelet véget vet ennek az állapotnak azzal, hogy az ország kézművesiparosait rövid időn belül ipartestületekbe kényszeríti új ipartestületek létrehozásával, részben a meglévő ipartestületek működési területének kibővítésével. Budapest iparossága 43 ipartestületben van tömörítve szakmák szerint. A vidékiek szakmai megkülönböztetés nélkül 323 ipartestületet alkottak. A budapestiek mindnyájan ipartestületi tagok, a vidéken 162.000 kézművesiparos „szabadember”.

A Budapesti Kisipari Hitelintézet a budapesti iparosságnak kihitelezett 8.2 millió pengőt, az Iparosok Országos Központi Hitelszövetkezete a vidéki iparosságnak 6.2 millió pengő hitelt nyújtott. Tehát 30.000 budapesti iparos 8.2 millió pengőt a 270.000 vidéki kézművesiparos 6.2 millió pengőt élvezett hitel alak-

jában. Itt mindjárt hozzáteszem, hogy nem azért ennyit, mert nem akart többet nyújtani az IOKSz, hanem azért, mert a rendelkezésre álló anyagi eszközök többet nem tettek lehetővé. Ha a kihelyezett tőkét elosztjuk a jogos igénylők számával, azt találjuk, hogy a budapesti iparosokra fejenként 273 P. a vidékiekre fejenként 23 P. mond huszonhárom pengő esik.

Mi sem áll távolabb tőlem mint azt állítani, hogy a budapestiek fejkvótája sok: nem, az is kevés. De hol van ettől a vidéki 23 P. Mondhatná ezen számokra valaki, itt nincs föltétlenül igazságtalanság, mert valószínűleg a budapesti hiteligénylők biztonságosabb bankszerű fedezetet tudtak nyújtani, a vidékiek pedig kevésbé lelelték meg a kikötött feltételeknek. Erre az a válaszom, hogy az intézetek felelős vezetői jelentették ki a legutóbbi miniszteri ankéten, hogy nem a fedezetek meg nem felelő volta, hanem a rendelkezésre álló tőkék csekélyisége miatt nem lehetett több kölcsönt folyósítani.

A vidékiek hitelszervét az Iparosok Országos Hitelszövetkezetét az állam, a Budapesti Kisipari Hitelintézetet Budapest székeslőváros és az állam látja el az iparosság hitel-igényei kielégítésére szolgáló tőkékkel — részben készpénzben, részben visszeszámitási lehetőség nyújtásával. A tényleg rendelkezésre bocsajtott összegek összehasonlításánál egyszerű az a megállapítás, hogy a vidék kilencszer annyi iparosra kilencszer annyi hitelösszeget tarthat számot. A budapesti 30.000 8,2 milliójával szemben kilencszer 8,2 millió, kereken 72 millióra. Semmi esetre sem 6,2 millióra, amely az IOKSz. útján rendelkezésre bocsajtott.

Ha valahol, hát ezen számok láttára kell elismernie minden józanul gondolkozó főnek azt, hogy az érdekképviseleti szervek haladéknélküli teljes megvalósítására elérkezett az utolsó óra. A vidéken élő kézműiparosság összességének ipartestületekbe való elhelyezkedése ma már elengedhetetlen kövelemény, kormányzati program is, de a kézművesiparosság fennmaradásának előfeltétele. A társadalomban a jobban megszervezett csoportok a politikai befolyás és ennek következtében a gazdasági győzelem. Viszont jaj azoknak, akik a szóttagoltságot, a fegyelmelzést szabadságnak minősítve, egyenként haladnak azon az úton, amelyen csak a zárt és öntudatos tömegeknek van eredményre kilátása.

Merem állítani, hogy a fővárosi és a vidéki iparosok hitelezésénél mutatkozó óriási eltérés a fővárosiak javára, összehasonlíthatatlanul jobb szerveztségükre vezetendő vissza. A fővárosban nincs iparos ipartestületen kívül, sőt ezen felül kitünően vezetett szövetségekben is helyet foglal. Szavuk van a főváros irányításában, hiszen a Budapesti Kisipari Hitelintézet megteremtése és áldásos munkája az ő öntudatos tevékenységük le nem tagadható eredménye. Hogy a főváros megértéssel viseltetik irányukban? Igen, mert erőt képviselnek!

A kézművesiparosság termelési hitel ellátásának megoldása oly közérdekű probléma, amely tovább halasztást nem tűr. Nem lehet ugyan a francia és német nemzetek gazdasági helyzetét összehasonlítani a miénkivel, mégis megemlítem, hogy a francia képviselőház a francia kézműves ipar speciális hitel-igényeinek kielégítésére 500 millió frankot bocsajtott rendelkezésre, — ami körülbelül 120—125 millió pengőnek felel meg —, a német pénzügyminiszter pedig felhatalmazást kapott arra, hogy 30 millió

márkát adjon a kisipari hitelintézeteknek akkor, amikor már az előbbi Papen-kormány 50. millió, majd további negyven illetve 15 millió márka hitelhez juttatta a német kézműves iparosságot. A német birodalmi bank új elnöke pedig kijelentette, hogy a birodalmi bank hitelnyújtásaiban ezentúl különös tekintettel lesz a kisebb üzemek, az ipari középosztály hitel-igényeire. Az öntudatos, érdekképviseleti szerveiben hatalmas erőt kifejező francia és német kézművesiparosság olyan vívmányai a fenti hitel-összegek, hogy mi, a számarányunknak megfelelő összegről is legfeljebb csak ábrándozhatunk.

A kereskedelemügyi minisztériumban tartott ankéten rámutattam arra, hogy miután a pénzüzetek bankszerű fedezetek nyújtása esetén sem állanak a hitelkeresők rendelkezésére, — nem tartozik most ide az, hogy miért, — az a szerencsétlen kézművesiparos elvállalt munkájához szükségelt 100—150 pengőnyi anyagbeszerzési hitelt sem kaphatván, kénytelen a vállalkozástól visszalépni, a már megszerzett munkaalkalmat magától eldobni. Csoda-e aztán az, ha közterheit viselni nem tudja, ha kényszerítve van inségsegélyt igénybevenni és végül elmerülni a mindnyájunk által egyébként igen nagyra becsült kavics-török és utcaseprök sajnos ma amugy is megszámlálhatatlan tömegében.

Termelési hitel nélkül a kézművesiparosság csekély munkaalkalma is kihasználatlanul marad és ezzel az ellátatlanok, a munkanélküliek, a közületek könyöradományaira szoruló száma ijesztő mértékben emelkedik és ami nem legutolsó sorban érdemel figyelmet, megszűnik mint adófizető alany.

Az OTI és MABI az utóbbi időben sok milliós házvásárlásokat eszközölt Budapesten. Ebben a sok millióban bennfoglaltak azok az összegek is, amelyeket a kézművesiparosság befizetéseiből tartalékolnak. Miért nem lehetett és miért nem lehet kiszakítani azokból a tartalékokból nem sokat, csak 2 millió pengőnyi termelési hitelt a kézművesiparosság részére, esetleg házvásárlás helyett is? Hiszen az ipartestületek útján kihelyezett termelési hitel, — hangsúlyozom termelési hitel — legalább annyira biztosított, mint egy budapesti ház jövedelmezősége, sőt az OTI érdekei szempontjából a biztonság mellett üzletszerűbb is, mert a termelési hitel révén új járadék fizetők keletkeznek és ezekből új tartalékok. Nem engedi a törvény, mondják.

A rossz törvényt azonnal meg kell változtatni és a mai idők parancsának megfelelően kell alkotni. Termelési hitel nélkül nincs kézművesiparosság, pedig lenni kell, mert egy csavar esetleges hiánya az egész gépezetet megállásra kényszeríti. A rendkívüli idők sürgős és rendkívüli intézkedéseket követelnek: e nemzet pedig élni akar és élni fog!

Lévay Mihály püspök a munkanélküliekért!

Csodálatra és a legnagyobb elismerésre méltó az a szivjóság, amellyel Hatvan lelki vezére a szegények sorsa iránt viseltetik.

A közelmúlt napokban is nem törődve leromlott egészségével, fáradhatatlan buzgalommal járt-kelt, kapacitált, míg végre a miniszterelnökségi államtitkár és a belügyminiszterrel folytatott megbeszélései után boldogan tért haza otthonába — újból sikerült neki a hatvani munkanélküliek részére segélyt kieszközölni, amelyből néhány nap múlva újból munkaalkalom lesz.

Mi a valóság a Hatvany uradalomban dolgozó „német menekült“ zsidó munkások ügyében?

Lévay Mihály pápai prelátus, v. püspök és Várkonyi Sándor főjegyző nyilatkozatai.

A mai ideges, nyugtalan világban kétszeres bünt követ el az, aki tendenciózus, rosszakarátú beállításokkal izgatja a közvéleményt.

Rémhírek terjedtek el arról, hogy a nagyteleki uradalomban a Hitler által kikergetett németországi zsidók veszik el a magyar munkások kenyerét.

Ez a tévhir eljutott még a törvényhozás házába is.

Hogy a vármegye közönségével a tiszta valóságot megismertessük, felkerestük Hatvan két vezető férfiát, Lévay Mihály pápai prelátus, v. püspököt és Várkonyi Sándor főjegyzőt, akik a legnagyobb odaadással kezelik a munkanélküliek ügyét, — hogy tőlük, mint a helyzet legalaposabb ismerőitől szerezzük be információinkat.

Munkatársunk feltett kérdéseire szívesek voltak az alábbiakban válaszolni:

Lévay Mihály v. püspök nyilatkozata:

„Szerkesztő úr kérdésére szívesen válaszolok. Kellő tájékozódásom van arról, hogy a Hatvany uradalom minden alkalommal lehetőleg módot ad arra, hogy az itteni munkakeresők alkalmazást találjanak úgy a birtokon, mint a cukorgyárban. Mondhatni, hogy sok százra megy azoknak a száma, akik részint állandó, részint időleges alkalmazásban vannak báró Hatvanyéknál.

Most, hogy a képviselőházban szóvá tették 23 zsidó vallású magyar honosnak a hatvani birtokon való alkalmazását, némelyek tévesen azt gondolják, hogy itt zsidó telepítés van keletkezőben. A legilletékesebb forrásból tudom, hogy ilyesmire senki se gondol. Az a néhány zsidó munkás megtanulja a földművelést, mert Palesztinában akar letelepedni. Ezt talán nem is kellene szóvátenni, hiszen távozásukkal könnyítik az itt maradtok helyzetét. Több kenyer marad a magyar munkásnak.

Hogy husvét ünnepén ez a néhány zsidó munkás kiment a birtokra dolgozni, ez igen sajnálatos körülmény. De erről sem a birtokos nem tudott, sem a gazdaság intézője, akik nem tartózkodtak itthon. Ők maguk is helytelenítették a hebehurgyaságból származó tettet.

A báró Hatvany család nemcsak földbirtokos Hatvanban, hanem a katolikus egyház kegyura is. Kötelességét mint kegyúr mindig áldozatos készséggel teljesíti. Ezt örömmel állapítom meg. Másik minőségében pedig minden alkalmat felhasznál, hogy népünk segítségére legyen sokszor igen tekintélyes áldozathozatallal. Ezt el kell ismerni mindenkinek, aki igazságos véleményt akar alkotni erről a humánus lelkületű családról. Hogy csak egyet említsek, az ellátatlanok gondozásához szükséges összegnek tekintélyes részét ők adják. Közismert dolog az is, hogy még a téli hónapokban megszűnt volna, pénz hiányában, a nélkülözők segélyezése, hogyha ezreivel nem hosszabbítja meg az alimentálást a bárói család.

Nemcsak a köznek, de egyeseknek is számos esetben törekszik segítségére lenni a főúri család. Ez tapasztalati tény.

Hogy most a gazdasági válság miatt itt is kisebb a napszám, ezt nem hallgathatom el. A birtokosokra nehezedő nagyon súlyos kötelezettségek

teljesítése alól azonban báró Hatvanyék sincsenek kivéve. Az interpelláló képviselőnek az az állítása is téves, hogy a cukorgyárból munkásokat bocsájítottak volna el. A viszonyokkal ismerősök tudják, hogy ilyenkor a gyár nem lévén üzemben, csökkentett munkáslétszámnal dolgoznak, — de az állandó munkások közül nem bocsájítottak el onnan senkit sem.

Mosolyogni való az az állítás is, hogy a zsidó napszamosok teljes ellátás mellett havi 50 pengőt kapnak. A valóság az, hogy ellátásuk és naponta 50 fillérjük van.”

Várkonyi Sándor főjegyző nyilatkozata:

„Amidőn a helyi munkásság részéről hírül adták nekem, hogy Németországból kiutasított zsidókat vett fel a Hatvany Uradalom, — menten érintkezésembe léptem az illetékes tényezőkkel és tényként állapítottam meg, hogy az uradalomban egyetlen Németországból kiutasított egyén sincs! Való tény, hogy az uradalomban 23 magyar honos, zsidó vallású munkás van, akiket ők nem a mezőgazdasági munkák biztosítása érdekében vettek fel, mert hiszen az uradalomnak szükséges cca. 2 100 munkása már szerződés útján biztosítva volt, hanem több oldalról való kérésnek engedve, megengedtek, hogy az említett zsidó vallású munkások a mezőgazdasági munkák elsajátítása végett dolgozhassanak, hogy ezen ismeretek megszerzése után Palesztinába mehessenek.

Ezen munkások ténykedése tehát egyetlen munkást sem szorít ki az uradalomból.

Bennünket hatvaniakat végtelenül kínosan és kellemetlenül érintett az országgyűlésen elhangzott ama igaztalan vád, hogy a báró Hatvany család nem vesz részt a konstruktív munkában.

Mi, hatvaniak, akiknek módunkban áll a család munkáját igazán megismerni, állíthatjuk, hogy minden hatvani jótékony munkában, legyen az gyermekvédelem, vagy munkáslelruházás, vagy máséges munkások támogatása, a család szívesen, lélekkel és bőkezű anyagi segítségnyújtással vesz részt.”

A Vörös Kereszt érdemérmével tüntették ki az egri izr. Filléregylet alapító elnökjét.

A hivatalos lap rövid híradása közölte, hogy a Kormányzó öze, *Rötschild Arminnét*, az Egri Izr. Filléregylet alapító elnökjét a jótékonykodás terén végzett hosszú és önzetlen munkálkodása elismerésül a Vörös Kereszt Egylet érdemérmével tüntette ki.

A magas helyről jövő elismerés Eger társadalmában általános örömet keltett, mert a 82 éves öz matrónát nagy szeretet övezi s a kitüntetés csak külső megnyilatkozása volt ennek a szeretetnek. *Rötschild Arminné* egész példaadó életét a szegények istápolásának nemes és önzetlen gondolata irányította s az elhagyottak iránt érzett odaadó szeretete ad ma is erőt neki, hogy hajlott korát meghazudtoló energiával vezesse az általa 35 évvel ezelőtt alapított Izr. Filléregyletet. Az ég különös gondoskodásából, ma 82 éve ellenére is személyesen irányítja a szeretet-

ebédek kiosztását, amit a Filléregylet felekezeti különbség nélkül cca. 45 tanuló részére tesz lehetővé, a téli inséges idő alatt pedig még külön 45 személyt látott el élelemmel. A szeretetben végzett munka üdit — tartja a közmondás s jellemző, hogy az idős hölgy télen-nyáron megjelenik a nyílt uszodában.

A mai szociális nehézségek idején értékes példaadás a kitüntetett elnöknő munkássága: hogyan lehet és kell az egyéni gondok félretolásával bekapcsolni minden emberi energiát abba a karitatív erőáramba, amely nem ismer akadályokat és érdekeket, hanem fenntartás nélkül feloldódik az élet e parancsában: szeresd felebarátodat!

Az igaz munka nem igényel elismerést; de a kitüntetés mögött hallgató 35 év munkájának be kell világítania mindoda, ahová a szegények gondja és panasza a párnás ajtókon keresztül nem tud behatolni. Mert amint igazolva áll, becsülettel dolgozni egyszerű elvonultságban és tiszta odaadásban is lehet.

A kitüntetést május 14-én a Filléregylet jubileumi diszgyűlésén társadalmi ünnepség keretében adták át. Lapzártá miatt az ünnepségről a jövő számban fogunk referálni.

Dr. Petro Kalmán, Eger képviselőjének felszólalása a parlamentben.

A parlament költségvetési vitájában f. hó 9-én felszólalt dr. Petro Kalmán, Eger képviselője is. Beszédében rámutatott az ország szomorú pénzügyi helyzetére, amely súlyos kérdést úgy a külső, mint a belső hitelezők is csak minden erőszaktól mentes, megértő kezeléssel gyógyíthatnak. A hitelezőknek érdeke, hogy az adós fizetőképes legyen, s hogy az lehessen, segítségére kell sietni.

Kifogásolta, hogy az eladósodott gazdák bajait csak kapkodó, tüneti kezeléssel próbálják gyógyítani, s nem mélyreható intézkedésekkel igyekeznek segítségre sietni.

A valláserkölcsi nevelés szempontjából óva intette a kultuszminisztert azon tervek keresztülvitelétől, hogy a jogakadémiákat megszünteti.

A szőlőtermelők érdekében határozati javaslatot nyújtott be a szesz törvény módosításáról, hogy a jövőben a fogyasztási szeszt a legnagyobb részben borból készítsék!

Eger képviselőjének értékes felszólalását általános figyelem kísérte.

Ép testben ép lélek!

Irta: Soltész Juci.

A magyar rádió műsorában nagy jelentősége van a testnevelő főiskola sorozatos előadásainak, amikor szakemberektől hallható a jövő reménységeinek, a gyermekek testi épségének mily módoni biztosítása. E sorozat keretében néhány hét előtt dr. Horváth Mihály budapesti egyetemi tanár, a kiváló orthopéd, aki évekkal ezelőtt az ország minden részében népnevelési előadásokat tartott, — beszélt a gyermekek elferdülésének megelőzéséről, amikor is arra tanította az anyákat, hogy minden évben legalább egyszer, a születésnapjukon vizsgáltsák meg orvos által gyermekeiket, hogy növekedésükben nem találnak-e valami rendellenességet, a test két fele között valami különbséget. Ez az évente megismétlődő vizsgálat lehetővé tenné, hogy minden elferdülést a fejlődésük kezdetén felismerhessenek és orvosolhassanak.

Felkerestem dr. Horváth Mihály tanárt, hogy a gyermekek helyes testi nevelési módszere tekintetében szakvéleményét kikérjem ebben az általános érdekű kérdésben.

Dr. Horváth a tudós szerénységével, a nagyok nagyjait jellemző közvetlenséggel állott rendelkezésemre és válaszolt feltett kérdéseimre.

Smiles angol pedagógus szavait idézte, aki egy tőle tanácsot kérő asszonynak, aki egy éves gyermeket bemutatva azt kérdezte, hogy milyen nevelési rendszert kövessen, — azt felelte: „Jó asszony, te éppen egy évet késtél ezzel a kérdéssel.”

De nemcsak az értelem, hanem a test nevelését és fejlesztését sem szabad későbbre halasztani, mert ez azt jelenti, hogy tudatosan mulasztják el azt az időt, amikor a gyermek minden behatással szemben a legfogékonyabb.

Amint a kis gyermekkorban elérnek, az képezi a gyermek továbbfejlődésének fundamentumát, míg a kis gyermek testi nevelésében elkövetett mulasztások és hibák kiinduló pontjai a későbbi hibás fej-

lődésnek. A korai felültetés, karra vevés, az idő előtti erőltetett állás és járás oly goromba hibák, amelyeknek káros következményeivel, ha nem is azonnal, de éppen az iskoláztatás ideje alatt, sőt még a későbbi életévekben is sokszor találkozunk, — mondja dr. Horváth.

Az első hat év alatt a gyermek csont és izomrendszere, labilis tartása nagy átalakuláson megy át és épen ezen átmeneti idő alatt érvényesül legjobban a testnevelés. A szülők szent kötelessége, hogy jól és arányosan fejlett gyermekeket bizzanak az iskola további gondozására. A játszást sok szabad mozgással kell összekötni, hogy testileg jól fejlett gyermekek kerüljenek szellemi kiképzésre.

— Milyen befolyással van a gyermek testi és szellemi fejlődésére a hat éves iskolás gyermek szabadságának és szabad mozgásának korlátozása? — kérdezem.

„Az iskoláztatás a gyermek életrendjében nagy változást jelent és szabad mozgási ösztönét korlátozza; túlzásaiban károsan befolyásolhatná a gyermek fejlődését, ennek teljes tudatában vagyok, de ez a korlátozás helyesen alkalmazva nem kerülhető el, a gyermek iskolai tanítása és nevelése ezt a felgyelmet megkívánja. Jó pedagógus lassu átmenettel szoktatja a gyermekeket az alkalmazkodáshoz.”

— Az iskolai padokban való hosszas ülés nem ártalmas-e a gyermek testi fejlődésére és iskoláink felszerelése megfelel-e a higiénia követelményeinek? —

„Sok olyan momentum van még, mely a test fejlődésére káros hatást gyakorol, főként az, hogy sok gyermek aránylag hosszú ideig zárt levegőjű teremben oly ülésel egybekötött munkára van kényszerítve, mely őket kilárasztja.

A gyermek magasságához képest túl alacsony padban azért nem tud egyenesen ülni, mert ilyen tartás mellett a szem és az asztalra helyezett könyv vagy füzet közötti távolság harminc centiméternél

minden esetre nagyobb lenne. Ez arra készteti a gyermeket, hogy törzsét meghajlítsa, előre düljön és a fejét közelebb vigye az asztalhoz, a szemük alig van tíz-tizenöt centiméternyire a fűzettől, mely rossz szokás még fokozódik, ha a pad vagy asztal tulságosan alacsony. Az ilyen tartás nemcsak a kezek és hát rossz kifejlődésére hajlamos, hanem a szemet is közelítetvé teszi."

— Hogyan lehetne ez ellen védekezni?—

„Egy különféle magasságban beállítható homloktámasszal. Ugy a túlalacsony, mint a túl magas, szóval nem a gyermek magasságához igazított padok gyakori okozói a gerincelferdülésnek. A padok arányosságának igen nagy jelentősége volna, de a jelenlegi viszonyok mellett gyökeresen változtatni nem lehet, noha a közelmúltban épített ötezer népiskola sokat javított. A túl magas padban a rendszeren ülő gyermek lába nem éri el a földet, ezért annyira előre csuszlik, hogy nem támaszkodhat a pad vagy szék támlányához és ezért tartja görbén magát. A gyermekek otthon legtöbbször a felnőttek arányaihoz méretezett asztalokon irnak. Ezen úgy javíthatunk, hogy a gyermek lába alá számolyt teszünk.

A gyermekeket a legnagyobb következetességgel kell az egyenes tartásra szoktatni, mert az ülés, állás, de a járás is oly művel, amelyet mindenki automatikusan, tudat alatti megszokásból végez.

Az orvosok általában a gyermek jó tartását veszik irányadóul, a jó testfejlődés tekintetében.

A vérszegény, petyhüdt izomzatú gyereket alkati gyengesége képtelenné teszi arra, hogy magát egyenesen tartsa. A láradt gyermek nem lustaságból ül görbén, hanem mert a kiláradás gátolja az egyenes ülésben.

Az alkatilag nagyon gyenge gyermek nem való iskolába és az iskoláztatás elhalasztása nem jelent veszteséget, sőt ellenkezőleg, mert a megerősödött gyermek zavartalanul vehet részt az előadásokon."

— A gerinc elferdülésének okait sokan kizárólag az iskoláztatással hozzák összefüggésbe, a kerek hát kifejlődését pedig főként leányiskolákban a hosszabb ideig tartó kézimunkázásnak tulajdonítják — megfelelő-e ez a valóságnak?

„Ezt határozottan kimondani nem lehet, mert sok gyermek gerincgörbülése az első hat év mulasztásaira vezethető vissza. Ezért nem az iskola, hanem a szülők felelősek. Az a gyermek, aki rossz tartással és görbe gerinccel kerül az iskolába, nagyon hajlamos a további rosszabbodásra.

Fontos elv: *Nagy fontosságot kell tulajdonítani a kis eltéréseknek, ha a nagy elgörbüléseket el akarják kerülni.*

A rossz tartás és leányiskolákban a sokszor két órán át tartó kézimunkázás bőséges alkalmat ad a kerek hát kifejlődésére, ami nemcsak szépséghiba. Ennek következtében a légzés mélysége változik, a tüdő nem szellőződik eléggé, ami hajlamossá tesz a tuberkulózisra, a vérkeringést zavarja és fokozatosan csökken a test ellenálló képessége is."

— Mi okozza a gerincoszlop oldalirányú elferdülését, mely a bordapúposághoz vezet? —

„Rendszerint angolkoros csontgyengeség, korai ültetés, karra vevés, mely az otthoni hibás testnevelés következtében fejlődik ki, és nem az iskola hibája

A gerincelferdülés nemcsak rossz ülés, de rossz állás folytán is kifejlődhet. Iskolába járó gyermekek

között gyakori, hogy állaskor egyik lábukat előre teszik vagy egyik térdet behajlítják. Mindkettő elterjedt és felnőtteknél is megszokott. Pedig ha a fejlődésben levő gyermek sokszor megismétli ezt a „pihenő állást", amely a medence egyik felének süllyesztésével jár, a gerinc könnyen elferdülhet és nem lehet abban a tévhitben bízni, hogy „majd kinövi magát."

Ez a helytelen pihenő állás sok helyen a tornaórákon ma is szokásos.

A tanév elején minden iskolának orvossal kellene a gyermekeket megvizsgáltatni.

Nem szabad már sokáig elmaradni, de még sokáig késni sem annak a rendeletnek, mely az összes iskolákra kimondja a kötelező orvosi vizsgálatot, hogy a nagyon gyakori fenyegető elferdülést csirájában elfojthassák."

— Mit tehet a tanító az iskoláztatással járó ártalmak enyhítésére? —

„Igen sokat tehet, ha a tanrend betartásában nem hagyja figyelmen kívül a csökkent ellenálló képességű gyermekeket, akik szellemileg és testileg könnyen faradnak. Szakítsa meg rövid időre a tanítást egy ötperces ügyes és hasznos tornagyakorlattal és vigyázzon, hogy a negyvenötperces tanítás utáni tizenötperces szünetet mindenkor felfrissítő szabad mozgásra használják fel."

— Milyen arányban növekszik a gyermek fel-fogó képessége? —

„Ez a korról időtartamban is növekszik, az első elemiben átlagosan husz percre tehető. A faradt gyermek nemcsak rosszul ül, de a tanítást sem tudja figyelemmel kísérni."

Az egyhuzamban való tanítási rendszer kívánatosabb vagy a megosztott módszer?

„Lehet, hogy a pedagógiai szempontból a megosztott a helyes, orvosi szempontból azonban fontos, hogy ha az iskola az értelem fejlesztésére az egész délelőttöt lefoglalja, a délután maradjon a test edzésre. Ez különösen az elemi iskola első két osztályára vonatkozik."

A fent elmondottak megszívlelendők a magyar jövő biztosítására, hogy ép testben ép lelkű legyen az új generáció.

Kérőszó a harctereket járt bajtársakhoz!

A 60-ik gyalogezred hősi halottai emlékművének leleplezésekor kiadott rendkívüli ünnepi számunkban egyszeri kérés szavunkra a harctereket járt bajtársak egész sokasága küldötte be hozzánk a háborús események meghatározó epizódjait.

Valahogy úgy érezzük, hogy nem végzünk haszontalan munkát, amidőn arra kérjük a világháború résztvevőit, hogy mentsek meg az utókornak a magyar katonai vitézi erényeit legszebben jellemző epizódokat. Mi szívesen várjuk és örömmel közöljük azokat.

A Lőrinci-i izr. hitközség tóra felavató ünnepélye. Környékünk tekintélyes és nemes szívéből közsismert, jótékony férfianak, Wohlstein Jakab jószágigazgató, gazdasági tanácsosnak nagylelkűsége folytán a lőrinci-i izr. hitközség új tórához jutott. A hitközség elnöke által adományozott tórának felszentelési ünnepélye f. hó 18-án lesz, amelyen a környék társadalmának számottevő tényezői felekezeti különbség nélkül megjelennek,

A nagy szárazság veszedelme.

Irta: Legány Ödön.

Csonka hazánk éghajlata növénytermesztésre nem kedvező. Időjárásunk szeszélyes, az átlagos meleg nagyobb és csapadékunk kevesebb, mint a tőlünk lekaptolt részeké, vagy a nyugati államoké. De különösen szeszélyes és igen száraz résznek ismerjük Hevesvármegyének hatvani vidékét, ahol az idén az éltető tavasz növényfejlesztő melegével tulajdonképpen csak április 29-én köszöntött be. Március közepétől április végéig állandó hideg és szárító szélviharok sópörték végig szántóföldeinket, melyek nemcsak késleltették az elvetett mag kikelését, hanem a korán vetett táblák kikelt vetéseit (különösen a mákvetéseket) alaposan megtépázták. Március közepe táján a nappali hőmérséklet felszökött, melyre nemcsak felöltönket hagytuk otthon, hanem a télből elég erősen kikerült őszi vetések is erősebb fejlődésnek indultak. De ez a felmelegedés nem volt tartós és még nem jelentette a várva várt tavaszt. Az április 3-tól ugyan-e hó 27-ig tartó éjszakai fagyok nemcsak gyümölcsöseinkben tettek nagy kárt, a szépen nekilendült őszi vetéseket nemcsak visszavetették, hanem levélhegyüket le is perzselték. Ezen — különösen a búzánál — észlelhető levélhegybarnulásokat, elhalásokat egyes gazdák tévesen rovarkárnak (buzapoloska) minősítették, holott ez nem volt egyéb, mint az áprilisi fagyok kártétele.

A kikelésben és fejlődésben elmaradt őszi és tavaszi vetések három héten át növekedésükben megálltak és ezért ma az egész határ növényzete a visszamaradottság képét mutatja. Legszembeötlőbben észlelem ezt az őszi búzánál és a rozsnál, melyeknél a multban már nem is egyszer május első hetében kalászhányást észleltem.

A növényzetnek ezen visszamaradt fejlődése annál inkább aggasztó, mert legnagyobb vízszükségletüknek ideje későbbre tolódik ki, akkorra, amikor nálunk rendszerint száraz napok uralkodnak. Nem volna ez baj, ha volna a talajban elég vízkészlet a növényzet számára. Azonban az idén a téli nedvesség oly ijesztően kevés volt és a tavaszi hónapok annyi szárazak voltak, hogy emiatt a legnagyobb katasztrófának nézhetünk elébe, ha csak a május és június hónap csapadéka némileg jobbra nem billenti a talaj vízkészletének mérlegét. Igaz, hogy a nyári esők (heves esők, záporok) nem pótolhatják a téli csapadékot, csak fele annyit érnek a növényzet számára, mert a nyári csapadéknak fele veszendőbe megy. Az nem tud beszívódni a talaj mélyébe, hanem nagyrésze gyorsan elpárolog, vagy elfolyik. Mindazonáltal a májusi és júniusi esők még sokat segíhetnek a bajon. De elmaradásuk esetén — és erre legyünk elkészülve — a legnagyobb csapadékok várnak reánk.

Lássuk tehát, hogy Hatvan vidékén (Nagyteleken) mennyi volt a csapadék a téli 6 hónapon át — november elejétől április végéig. — Feljegyzéseinkből táblázatban összeállítottam az utolsó 5 év téli hónapjainak (fél éves) csapadékát.

Hónap	Csapadék miliméterekben				
	1928 29.	1929 30.	1930 31.	1931 32.	1932 33.
	é v b e n				
November	63.6	42.2	39.6	60.8	7.8
December	22.0	34.2	58.0	14.3	16.1
Január	36.4	36.9	34.5	30.5	14.4
Február	48.0	68.7	55.4	4.0	19.2
Március	6.2	44.3	43.3	31.9	25.4
Április	63.7	104.8	65.9	38.9	18.0
Összes csapadék 6 hónap alatt	239.9	331.1	296.7	180.4	100.9

Mit mutatnak ezek a számok? Először is azt, hogy már tavaly (1931 32. évben) is kevés volt a téli csapadék. De az semmi sem ahhoz képest, amit az idén lemértünk. Több mint felére — sőt harmadára — csökkent a téli csapadék. Legfeltűnőbb a csapadék csökkenése november és április havában. Előbbi az elraktározandó nedvességet, utóbbi a tavaszi kikelés és fejlesztés tényezőjét jelenti.

De mutatja ez a táblázat azt is, hogy nem lehet vitás, miszerint a nagy szárazság, illetve talajaink csekély vízkészlete nem kis veszedelemmel fenyeget bennünket. Ezért a legfontosabb kérdés ma az, hogy miképpen tudjuk leküzdeni, csökkenteni ezt a veszedelmet és hogy egyáltalában tudunk-e ellene némiképp védekezni? Az a kedvelt mondás, hogy: „Az időjárás a gazda” nem egészen helytálló. Mert az igaz, hogy az időjárást irányítani nem tudjuk, az is igaz, hogy a termés nem kis mértékben az időjárásra mulik, de az is igaz, hogy a szárazsággal való megküzdés nem is csekély arányban a gazda szaktudásától és felszerelésétől függ. Nekünk gazdáknak a mi száraz időjárásunkhoz mérten kell gazdálkodni. Lássuk tehát azokat az eljárásokat, melyeknek betartásával úgy a jelenben, mint a jövőben csökkenthetjük a szárazság veszedelmét. Vissza kell menni az őszi talajmunkára, hogy már eleve elkövessünk mindent, hogy a szárazsággal szemben sikerrel vehessük fel a küzdelmet.

Ezért legfontosabb teendőnk, hogy ősszel minden talpalatnyi szántóföldünket kellő mélyen felszántassuk s ezzel a talajt, szivacsához hasonló, vizet magába felszívó állapotba hozzuk. Mert minden csepp téli csapadékot el kell raktározni a nyári hónapokra. Ezt pedig csak az őszi szántással érhetjük el.

Tavasszal talajforgató eszközökkel ne dolgozzunk. Értsük ezalatt elsősorban azt, hogy tavasszal ne szántassunk, mert ez a művelet talajszáritással jár. Kora tavasszal, — amint a szántóföldre rá lehet menni, — talajporhanyítókkal (tártsával, gruberral, extirpátorral, fogással, stb.) porhanyítsuk meg a talaj felületét, hogy a talaj hajcsövességét megromtva, a vízpárolgást megakadályozzuk. Az őszi vetéseket, nemkülönben az évelők tábláit (lucernásokat) szintén fogassuk meg kora tavasszal hasonló célból.

A korán bekövetkező szárazság miatt vessünk lehetőleg korán. A tavasszal vetett táblákat csak abban az esetben hengerezzük, ha a mag kikelését elrettetni akarjuk vele. De amint ezen célunkat ezzel elértük, azonnal tüntessük el a hengerezés nyomát, vagyis boronával porhanyítsuk meg a talaj felső rétegét, hogy a vízpárolgás a lehetőleg lecsökken-tessék.

Kapás növényeink talajfelületét állandóan porhanyó állapotban tartsuk. Nem is hinnék, hogy milyen hathatós legyen a szárazság ellen a kapa és borona, mely eszközökkel a talaj tetején porhanyó réteget teremtünk s ezzel az alsó rétegek elpárolgását megakadályozzuk. Együttal a talajt a csapadék és levegő belogadására megnyitjuk. Az a régi mondás, hogy: „kapával öntöz a gazda” igen helytálló. Csakhogy ezt meg is kell tennünk.

Azon tulkevés csapadékot, melyben az idén részünk volt, utolsó cseppig meg kell mentenünk a növényzet számára. Ez legyen most a legfontosabb munkánk. Tehát a szántóföldek felszínét állandóan porhanyó állapotban tartsuk, amit boronálással és kapálással érhetünk el. Ezzel sok gyomot is irtunk, miáltal azt a kevés nedvességet, ami a talajban van, csak a gazdasági növények számára tartjuk fenn.

A magyar gazda a fogasboronát nem meri használni a kikelet táblákon. Még a jól meggyökeresedett kukorica és burgonyatábláinak sem mer nekimenni fogasboronával, mert attól fél, hogy azzal kihuzza a növényzetet. Pedig ez a fogasboronálás felér egy sarabolással és ami fő, gyorsan haladunk vele, rövidebb idő alatt hozhatjuk talajunkat a kívánt porhanyó állapotba. Hogy a boronálás kárt ne okozzon, élesfogu könnyű boronával kell a munkát végeztetni akkor, amikor a növényt már nem tépi ki. A jó magágy és a kellő mélyen vetett vagy ültetett föld kár nélkül boronálható a növényzet kikelése után, míg a hantos talajba vetett növény boronáláskor rögtön kilordul. Mélyebb vetés esetén még a kikelt cukorrépa is kár nélkül megboronálhatjuk, amire szükség lehet főleg akkor, ha nincsen elég kézierőnk vagy lókapánk a megsaraboláshoz. Gyors, olcsó és jó sarabolást végezhetünk a répa, mák, borsó, stb. vetéseknél a Sack-léle „Rapid” vagy ehhez hasonló saraboló kapákkal, mellyel egy napszám 1200—1400 négyszög-ölet is képes naponta megsarabolni, megkapálni.

Általánosan tudott dolog, hogy minden boronálást és kapálást csak „nevelő” időben végeztessünk. Az eddig uralkodó böjti szél, hideg, fagy nem volt alkalmas idő a boronálásra. Annál nagyobb erővel kell ehhez most — az idő javulásával — hozzáfognunk.

Korán kezdve és idejében végezve a kapálást, száraz időben nem is kell oly sok kapálás, mint azt a leirtak alapján hisszük. Azonban meg kell azt is-méltelnünk okvetlenül, ha a gazdájából jelentkezik vagy ha az eső összeverte talajunkat. Eső után mielőbb kapáljuk be földünket, hogy visszatartsuk minél jobban és minél tovább az ég ezen ajándékát. A kapáláshoz tehát érteni kell, azt nem lehet szám, vagy naptár szerint végeztetni. Egyes években és egyes viszonyok között elég lesz a répanak a háromszori kapálás, míg máskor 5—6 kapálás szükséges.

A jól előkészített földet kevesebb munkával könnyebb porhanyó állapotban tartani, mint a rögsre szántott talajt. Ezért és a gyors kikelés biztosításáért is jól előkészített talajt — magágyat — kell adnunk növényeinknek.

Száraz időjárásunk megnehezíti legbecselebb

takarmánynövényeinknek, a lucernának beállítását. Biztosabbá tehetjük ezt a védőnövény nélküli vagy esetleg őszi vetésével. Öreg lucernásainkat késő ősz-szel mélyen járó forgással hosszabban-kereszben majdnem feketére járassuk meg. Nyáron a kalászosok után a lucernások talaja rendszerint annyira száraz és kemény, hogy a fogas nem sokat használ. Mindazonáltal minden kaszálás után — de kihajtás előtt — lucernásainkat próbáljuk megfogasolni és csak akkor álljunk el ettől a munkától, ha azt látjuk, hogy a talaj a fogast be nem veszi.

Száraz viszonyaink között kerülnünk kell a feltöltögetést, mert azzal nagyobb felületet adunk a talajnak, nagyobb lesz a vízpárolgás. Csak a burgonyánál nem kerülhetjük el a töltögetést. Ettől függ a burgonyatermés. Ellenben a tengerinél hagyjuk el ezt a munkát, részesítsük simamüvelésben és kapáltassuk azt annyiszor, amennyiszor csak lehet. A tengeri sok vizet párologtat el, tehát nagyon is rászorul a talaj vízkészletére. Az újabb közkezdveltségnek és elterjedtségnek örvendő, későbbben erő, nagyra növekvő lőgű tengeri fajták ebben a tekintetben még igényesebbek. Hogy a tengeri vízszükségletet biztosíthassuk, mindenképp talaját ősszel okvetlenül a kellő mélyen fel kell szántani, hogy a föld szivacs-ként a téli csapadékot magába szívhassa és elraktározhassa a tengeri tenyészidejére. Nagyon nagy hiba, hogy a gazdák — különösen kisgazdák — még mindig nem szokták meg a tengeriföldnek őszi szántását s nem hagynak fel a télyégi trágyázással s tavaszi szántással, mellyel tetemes talajnedvességet pocskólnak el.

Azzal a kevés vízkészlettel, mely az idén a talajban van, takarékoskodnunk kell. Minél jobban meg kell azt fogni és megőrizni úgy a tengeri, mint a többi kapásnövényeink számára. Ezt pedig előjük a kapálással és a töltögetés alkalmával. A kockás tengeri termelés felel meg a mi időjárási viszonyainknak legjobban, mert itt a tábla hosszában és keresztben fogatos eszközökkel kultivátorokkal — megművelhető mindaddig, amíg csak a ló a tengeri-sorok között járni tud. A tengeri termésmennyiségére kritikus idő a július hava, mert ebben a hónapban köt magot a tengeri. Ha júliusban nem lesz elgendő csapadék, ha nem fog a kellő mennyiségben talajnedvesség a tengeri rendelkezésre állni akkor nem is lesz kielégítő tengeri-termésünk és sok lesz a II-od osztályú eső. Minél jobban őrizzük meg a talaj amúgy is csekély vízkészletét erre az időre, annál jobban fog megbirkózni ezzel a veszéllyel.

Csak vázlatosan van módomban itt ismertetni azokat az eljárásokat, melyek betartandók, ha szembe akarunk szállni a tenyegető veszéllyel, a szárazsággal. Aki elmulasztja talajának felső rétegén az 1—2 ujjnyi vastag porhanyó résznek állandó tartását, az magára vessen, ha idejé termése csapásos eredményt fog mutatni.

† Blazsejovszky Ferenc

Eger város osztatlan részvétellel értesült a gyász hírről, amely Blazsejovszky Ferenc apátkanonok elhunytát jelentette.

Az egri székeslőkáptalan nagy halottja, a tisztá életű, fennkölt gondolkozású, páratlan jótékony szívű, igazi lelkipásztorok mintaképe volt.

Temetése I. hó 11-én volt óriási részvét mellett.

Mi lesz az árvaszékekkel?

Irta: **vitéz dr. Jávor Ernő.**

A legilletékesebb helyről: vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter ajkáról hangzottak el a következő kijelentések:

„... A másik reform, amellyel jönni akarok, az egész *gyámügy reformja* és pedig olyan elgondolás mellett, hogy az összes gyermekvédelmi, kiskorúvédelmi intézmények, szervezetek és ügykörök egy kézben és egy szervezetben egyesíttessenek. Itt őszintén megmondom: azt az utat, amelyen itt elindulhatok, a *mai gyámhatóságok államosításában* látom. A gyámhatóságok feladatkörét ugyanis abszolút nem tartom önkormányzati feladatkörnek, utóvégre ezek a problémák állami feladatot alkotnak.”

A magyar gyámügyi igazgatás reformjára — kétségtelenül — égető szükség van. Hiszen mai gyámügyi igazgatásunk egész rendszere még mindig az 1877. XX. t. c. pilléreire nyugszik. Már pedig az a törvény alkotásától számított 56 év alatt valóságosan felekezéstől megváltozott a világ képe. Az elmúlt fél évszázad alatt a technika szédítő iramu fejlődése a mozgásában a föld sarától gátolt embert a levegőbe röpitette. Az emberi és állati erő helyébe a motorikus erő lépett, mely pillanatnyi megállás nélkül folyton lüktet, folyton zakatol. A XX. század a motorikus erők százada, mely jelleg — természetesen — a XX. század emberének teljes életfolyására, — így a jogélet minden ágára is, — ráütötte a maga bélyegét. Aki ma dilizsánszon utazik, messze elmarad az előre törtétek versenyében. A jogélet mai hullárvészét, szeszélyes kanyargását ez a jó öreg törvény nem képes immár követni. S míg a nyugati kulturálatlanok legtöbbjében új, modern szellemű szabályozást nyert a gyámügyi igazgatás, addig nálunk — kisebb részlet-szabályozásokon kívül — igazi jelentős, döntő lépés a modernizálás, reformálás felé nem történt. Tagadhatatlan ugyan, hogy a hozzáértők részéről már az 1882. évben követelt reform irányában nem egy kísérlet történt, ezideig azonban döntő eredmény nélkül. E kísérletek között a legszámottevőbb, legsúlyosabb az immár két évtizede teljesen kész polgári törvénykönyv-tervezetben foglaltatik. Ez a tervezet azonban — a dolog természeténél fogva — a gyámügynek csak anyagi részét öleli fel. Ettől pedig — nézetem szerint — elválaszthatatlan az alakí rész: az eljárási jogot szabályozó külön jogszabály. A törvénytervezet indoklása nyomtatékosan hangsúlyozza, hogy „a gyámügyi alakí jog megállapításának nem vág elébe. Így annak sem, hogy a gyámhatóságot bíróság, vagy közigazgatási hatóság, — állami, vagy önkormányzati közegek gyakorolják-e?”

Pedig az anyagi jog reformja mellett ezt a kérdést tartom a jövő gyámügyi igazgatás súlypontjának.

A gyakorlati közigazgatás berkei között is már-már valóságos szállóige lett, hogy a gyámügyi igazgatás lényegében nem önkormányzati, hanem állami feladat. Másrészt pedig a gyámügyi igazgatás bürokráciából is ki-kitör a jelszó: „El a vármegyétől!” Maga a gyámügyi szakirodalom is hosszú évek óta — eddig még eldöntetlenül — vivja e két kérdés körül a heves harcot.

Teljes tisztelet minden hiv meggyőződésnek! Engedtessek meg azonban nekem, hogy szerény nézetemnek hangot adjak.

Amit az elvek harcában az államosítás hívei valóságos ultima rációként szegeznek mellünknek, hogy t. i. egyedül Magyarország az az állam, amely a gyámhatóság feladatainak végzését még ma is kizárólag a közigazgatás szerveire bizza, — azt tartom én a mi legnagyobb erősségünknek, mert abban egy kilenc évszázados történelmi fejlődés eredményét látom. Való igaz, hogy Ausztriában, Németországban, Dániában, Hollandiában, Svédországban, Norvégiában, Finnországban, Svajc nagyrésztében, Csehszlovákiában, Romániában és Jugoszláviában a gyámsági ügyeket jóformán kizárólagosan bírósági szervezet látja el. Igaz az is, hogy a latin államokban: Franciaországban, Belgiumban, Olaszországban, Portugáliában, ahol a gyámsági jog terén a család játsza a főszerepet az u. n. családntács intézményével, ennek az elnöke is bírói személy s jelentős szerepe van a bírói jóváhagyásnak. Az is igaz, hogy ahol — elvéve — közigazgatási szervek látják el a gyámhatóságot, mint Würtembergben, Mecklenburgban, Schweringben, Strelitzben és Hamburgban, még ott is irányító befolyása van e hatóságok döntéseire a bíróságnak, lévén ezeknek a szervezeteknek is vagy elnöke, vagy tagjai bírói képesítéssel rendelkező egyének. Mindennek ellenére is teljes meggyőződéssel vallom, hogy csupán csak azért, mert idegen földön másképpen van, — nagy kár volna a történelmi multat és történelmi alapot cserbenhagyni akkor, amikor e történelmi mult azt igazolja, hogy a *speciális magyar gyámhatósági intézmény* a hazai talajon nagyszerűen betöltötte hivatását s — főképp — ha megvan a remény arra, hogy a korszerűen kiépítendő magyar gyámhatóságok a vármegyei keretek között is a közérdeknek teljesen megfelelően tölthetik be hivatásukat. De meg kérdés is, hogy a külföldi gyámügyi intézmények miként felelnek meg rendeltetésüknek? Ausztriában pl. a járásbírók kezében — állítólag — nem a legtekéletesebben. *Rábel László*, jeles közigazgatási szakíró szerint a magyar gyámhatóság jóval tekéletesebb bármelyik külföldi mintánál — s az a tökélete, hogy az árvaszék a gyámsági törvény célszerű megreformálásával a magyar közigazgatás legszebb intézményévé fejleszthető. De a mi rendszerünkkel nem is vagyunk teljesen egyedülállók! *Bádenben* pl. a *községnek* jelentékeny befolyása van a gyámügyekre. *Lübeckben* pedig a gyámhatóság nagyban hasonlít a *mi árvaszékeinkhez*. A *svájci kantonok* egy részében is a közigazgatás keretei között működik a gyámhatóság. Így pl. Zürichben is. Mindamellet a *mi gyámhatóságunk teljesen eredeti, kizárólag a gyámügygel foglalkozó, speciális magyar jogintézmény*.

Egészen bizonyos, hogy — a gyámügyi igazgatás jogi természetét tekintve — a bíraskodást a közigazgatástól elhatároló jogbölcseleti definíciók a kérdést eldönteni sohasem fogják. De nem is ezeken az elvi jelentőségű szakirodalmi kérdéseken van a főszerep, hanem a *jogtörténelmi alapon, a jogfolytonosságban, a magyar nemzet jogalkotó géniuszából fakadó ezer éven át demokratikus irányban haladó fokozatos jogfejlődésben* — egyrészt, — másrészt pedig a *gyakorlati élet* szükségletein, követelményein.

Jogtörténelmünk tanúsága szerint nálunk a gyámügy mindig a közigazgatási hatóságok kezébe volt letéve. Ősi jogunkban a magánjogi védelemre szoruló személyek fölött a család örködött, megnevezetten a

családfő, illetve ennek nemlétében a *gyám*. Akinek pedig ily oltalmazója nem volt, azt a király védelmezte, gondoskodván javainak épségben tartásáról is, — minden valószínűség szerint gyám kirendelése által. Természetesen ezt az államhatalmi védelmet és gondoskodást leginkább közegei útján gyakorolta a király, és pedig a kormányzati szervek: a fő- és alispán, esetleg a szolgabírák által. A hatósági felügyelet célja csupán az ellenőrzés volt, ez is a primitív társadalmi és gazdasági viszonyok között elég tág mederben. Amidőn azonban ezek a viszonyok tökéletesedtek, bonyolultabbak, összetettebbek lettek, a törvényhozás a felügyeletet mindinkább kiterjesztette, s az árvák személyi és vagyoni ügyei tekintetében a *megyékre és városokra* mind több és több feladatot rótt. A fokozatos jogfejlődés 1818-ig odavezetett, hogy a nemes árvák ügyei az alispán elnöklése alatt a táblabírákból, a központi szolgabíróból és esküdtekből alakított s a t. ügyész jelenlétében tartott *árvaszékeken* nyertek elintéztést. Eleinte csak időközönként, később azonban a vármegyei közönség *árvaügyi választmánya* állandóan működött, és pedig ott, ahol több alispán volt, a *másodalispán* elnöklése alatt. A földesúri hatóság megszűntével a jobbágyárva is a megyei hatóság védelme alá kerültek. A városi polgárok árvái felett a városi hatóság volt az illetékes.

Az 1868: LIV. t. c. a gyámhatóságot közvetlenül a *megyei törvényszékre* ruházta. Ez azonban nem jelenté azt, mintha a gyámügyi igazgatást törvénykezésnek minősítették volna, hiszen akkor még a közigazgatás és bírói hatóság nem volt szétválasztva, egy kézben volt: a törvényhatóság kezében. S amikor a jogélet nagymérvű kicsiszolódása szükségessé tette az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól való elválasztását (1869: IV. t. c.), a gyámhatóság — a történelmi fejlődésnek megfelelően — a nemzeti tradíciók értékelése iránti helyes érzéssel, — a *törvényhatóságok jogkörében* hagyatott illetve az *állandó központi árvaszéket* megszervező 1870: XLI. t. c. és

a későbbi gyámi törvények is az *állam főgyámkodási hivatásának gyakorlatát a közigazgatási hatóságokra ruházta*. S a törvényhatóság gyámhatóságát gyakorló „*árvasztörvényszék*” és a „*Tekintetes Árva-bíró Ur*” benne él a magyar nép jogérzékében, köztudatában.

Tény tehát, hogy nálunk az árvák személyi és vagyoni ügyei felett a felügyelet mindig a helyhatósági önkormányzat egyik — elég hatalmas — ága volt. Tévesen ítélt hát az, aki a gyámhatóságot a vármegye létszékébe lopott kakuktojásnak, mostoha-testvérnek, Hamupipókének tartja. Nem! Édestestvére az a törvényhatóságnak. Egy főkének a hajtásai ök, együtt nőttek, fejlődtek jóban, rosszban. Testvéri szeretettel kell hát ragaszkodniok egymáshoz. Ha pedig valaki a gyámhatósági működés jelentőségének lekicsinylésére vállalkoznék, akkor annak Tisza Kálmán szavait idézem figyelmebe: „Nincs kétség benne, hogy a gyámsági és gondnoksági ügyek helyes kezelése egyiket képezi azon fontos tényezőknél, melyek az önkormányzati intézmény életrevalóságát feltételezik.” Eppen ezért — mint mondja — elvárja a törvényhatóságoktól, hogy a gyámsági és gondnoksági ügyek intézésére oly egyeneket választanak, kik feladatuknak egész odaadással való teljesítésére nemcsak jóakarattal, hanem képességgel is bírnak.

A helyhatósági önkormányzat jog- és hatásköre az idők folyamán nagy mértékben megszűkült, különösen a polgári és büntető bírói hatóság elvonása, de a belügy, igazgatás egyéb ágazatai élére is állami végrehajtó szervek állítása folytán. A megmaradt hatáskörhöz a magyar nemzet életében olyan rendkívüli fontosságú *önkormányzati elv* parancsszavára görcsösen ragaszkodni kell: A gyámhatóságot első fokulag *teljes jogkörrel* ma is a *törvényhatóságok* gyakorolják *árvaszékeik* által. Legelsősorban a törvényhatóságoknak érdeke ezt az igen jelentős kormányzati területet az önkormányzat birtokállományában sortelenul megőrizni, sőt gyámítani.

Gyöngyös a repülés középpontjában.

Irtá: * * *

1933 június 4-ike Gyöngyösnek, a magyar motornélküli repülésnek, a magyar aviatikának nagy ünnepe lesz.

Ezen a napon fog először a levegőbe szárnyalni az első magyar szerkesztésű motornélküli repülőgép, mely minden ízében gyöngyösi munka. Janka Zoltán gyöngyösi gépészmérnök tervezte és gyöngyösi iparosok építették meg. Megelőztük ezzel az egész országot. Pedig csak két esztendeje, hogy létezik a gyöngyösi repülőegyesület. És hogy meg is becsülték ennek a maroknyi egyesületnek munkáját, fényesen igazolja, hogy Anna kir. hercegasszony volt kegyes elvállalni e gép keresztanyai tisztjét, vitéz dr. József Ferenc kir. herceg a diszvédnökséget és Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter a fővédnökséget.

Ennek az alig két éve működő egyesületnek már multja van. Határállomásai az 1931. október 11-iki impozáns megnyitó repülőnap, az 1932 február 24-iki 2 óra 19 perc 26 másodperces időtartamu re-

kordrepülés, 1932 június hó 12-én Egerben nagyszépen sikerült propaganda repülőnap, 1932. szeptember 12-ike újabb 6 óra 3 perc 45 másodperces időtartam-rekord, mely a nemzetek viszonylatában a negyedik helyet jelenti — és ez évben megépült a „Gyöngyös” az első magyar gép.

Minden nyomorúságunk, gazdasági depresszió, világválság dacára ennek az egyesületnek ma 20.000 pengő értékű vagyona van, amit tisztán saját erejéből, fáradhatatlan, harcoss munkájával teremtett elő.

Mi a titka e maroknyi csapat ennyi sikerének?

A természeti adottság, a lelkes, kiváló vezető, a gondolatnak fanatikus rajongói, harcoss fáradhatatlan munkásai.

A természet Gyöngyösnek ajándékozta a Mátrát. Itt találták meg az ország legjobb vitorlázó terepét. De megtalálta az egyesület a vezérét is dr. Puky Árpád polgármester személyében. Gyöngyös város ujjáépítője, a Mátra lelkes barátja, számos alkotása után a repülés gondolatának lett fanatikus

harcosa, mozgatója, erkölcsi és anyagi támogatója. Neki köszönheti majd a város, ha hónapok, esetleg már hetek múlva Gyöngyösön motornélküli repülő-állomás lesz és bekapcsolódik a nemzetközi légi forgalomba.

És ha minden városnak olyan nagyvonalú polgármestere volna, aki minden életképes, modern problémára szeizmográfyszerű érzékenységgel reagál, azt felkarolja, kiharcolja, akkor ma Magyarországon nem volna repülőprobléma, a magyar aviatika virágzása és termékenységevel a nemzet vérkeringésében jótékony eredményeket váltana ki.

Ilyen vezérnek fanatikus, fáradhatatlan munkatársai, harcosai, közkatonái is vannak.

Ugyszólván a semmiből nőtt ki a Pipis-hegyen a hangár, a gépek az eredmények. A gyöngyösi motornélküli repülőegyesület volt az első az országban, ahol a tagok az utolsó szegig maguk építették a repülőgépeket. Mérnök, esztergályos, lakatos asztalos, kárpitós, festő, fényező együtt fáradoztak azok létrehozásában. Az országban az első propaganda repülőnapot ez az egyesület rendezte. Az első komoly, már nemzetközi relációban is számottevő eredményt gyöngyösi repülő teljesítette. És itt született meg az első, minden ízében magyar gép is.

Dr. Puky Árpád polgármester 300 pengős adománya, br. Hatvany Endre 300 pengős adománya és a gyöngyösi társadalom adakozásából építette meg az egyesület a gépet. És a gyöngyösi társadalom dr. Puky Árpád szuggesztív hatása alatt, már barátja lett a repülésnek és erős a hitünk, rövidesen a barátokból fanatikus rajongók lesznek.

„Szárnyakat Magyarországnak!” Ezzel a jelíggel küzdünk, harcolnak tovább a megkezdett utakon a magyar aviatikáért és a magyar nemzetért a gyöngyösi repülők.

Gömbös Gyula miniszterelnök az Omke. naggyűlésén.

Tömörülésre irányuló indítvány a hatvani Omke. legutóbbi választmányi gyűlésén.

Tagadhatatlan, hogy a hihetetlenül nehéz gazdasági helyzetnek legszomorúbb áldozata a kereskedői osztály. Ez a lerongyolódott, megtépett társadalom nemcsak azért szegény, mert a fogyasztóközönség leromlása folytán elveszítette vásárlóinak 80 %-át, hanem különösen azért, mert nyomorúságában meg rugták, taposták is és nem olyan hosszú idő telt el azóta, amikor a kereskedelem hivatalos atyja, a kereskedelmi miniszter megnyugtató beszédében csupán addig ment, hogy kijelentette, hogy „ő nem ellensége a kereskedelemnek!”

Milyen más világra ébredt a kereskedelem, milyen más élet reményei lehetnek ennek a reményt vesztett foglalkozási ágnak, amióta megérezte és megtudta Magyarország miniszterelnökének ajkáról, hogy újból el van ismerve fontos nemzetgazdasági értéknek. Hogy a legfőbb hivatalos helyen is tudják, érzik, elismerik és hirdetik, hogy a becsületes keres-

kedelem az ország legfontosabb szerve, kifelényülő idegrendszere, amely nélkül pezsdülő gazdasági élet el sem képzelhető.

Kalaplevéve, mély tisztelettel köszönti az ország kereskedői társadalmát Gömbös Gyula miniszterelnököt, hogy újból felemelte őt arra a helyre, amely megilleti. A miniszterelnök e nemes, előrelátó és bölcs gesztusával sok ezer öntudatos embert nyert meg a nemzeti építőmunkának.

Most már joggal lehet remélni, hogy a kereskedők kiverejtékezett pénzéből támogatott, különböző kedvezményekkel felhízalt konkurrensnek megszűnnek azok lenni. Az avatlan kezekből avatott, kipróbált kezekbe kerül a kereskedelem. Hiszen szomorúság nézni a kereskedők egymásutáni elsorvadását, akiket a közelmúltban megszületett szövetkezetek, akik alsónadrágtól a fűszereken keresztül a nyugágyig és koporsóig mindent árulnak — miként tesszik tönkre.

Az árak nivellálásához nagyon elegendő volt a közönség jólellogott érdekében évtizedekkel ezelőtt megszületett Hangya.

* * *

A hatvani OMKE legutóbbi gyűlésén az elnöklő Blumenthal Béla egy aktuális esetből kifolyólag szomorú képet festett a kereskedők összetartásáról és minden közös ügy iránt érzett nemtörődömségükről.

Ezt a nemtörődömséget mi annak a letargiának tudjuk be, amelyben a megtépzott kereskedelem az egész országban él. Gömbös Gyula miniszterelnök nagyszerű megnyilatkozása bizonyára itt is éreztetni fogja kitűnő hatását.

Az öntudatra ébredt tisztességes, hivatásukat teljesítő kereskedők bizonyára meg fogják érteni az idők szavát és tömörülni fognak közös érdekeik megvalósításáért. Ha nem — megérdemlik sorsukat.

Halálozás. *Gáspárdy Gyula*, a Hevesmegyei Takarékpénztár ny. vezérigazgatója 62 éves korában elhunyt. Temetése a gyászoló család, kiterjedt rokonság és nagyszámu tisztelője jelenlétében történt meg május 7-én Egerben.

Az egi frontharcosok bajtársi összejövetele. Az Országos Frontharcos Szövetség Egi Csoportja május hó 1-én tartotta szokásos havi bajtársi találkozóját, amelyen a csoportot érintő kérdéseket tárgyalták meg. A felszólalók a frontharcos mozgalom társadalmi jelentőségéről, az összefogás és közös munka szükségességéről beszéltek, majd egyesületi kérdéseket tárgyaltak. A késő esti órákig folyt azután a kedélyes eszmecsere.

Kitüntetés. Hedry Lőrinc dr. Heves vármegye főispánja meleg ünneplés keretében nyújtotta át április 30-án Szihalom község plébánosának, *Sikorszky Józsefnek* a kormányzó által ajándékozott III. osztályu magyar érdemkeresztet. A községi képviselőtestület tanácstermében tartott ünnepségen megjelentek a közeli földbirtokosok és hivatali előkelőségek is, hogy üdvözöljék a plébánost megérdemelt kitüntetések alkalmából.

A hatvani múzeum.

Írta: Szent-Ivány Ferenc.

A napokban értesítés érkezett a járás községeibe, a főszolgabírói hivataltól, amely tudatja a községeket, hogy a járás székhelyén, Hatvanban összegyűjtésre kerül a járás területén talált, vagy a jövőben felszínre kerülő mindenkorú lelet, emlék.

Ennél üdvösebb kulturalfelhívás ritkán hagyja el a hivatalok íróasztalát! Nagyon régi hiányt van hivatva ez a felhívás pótolni, s ha az egész országra kiterjedő a gondolat, vagyis általános, úgy jelentősége óriási.

Eddig ugyanis ezen a téren teljes nemtörődöm-ség, elhanyagoltság uralkodott a földből előbukkanó emlékek szabad préda voltak, csak egypár lelkes amatőr gyűjtő küzdött a gyűjtés rögös útjain uttörő munkával. Az itt-ott felbukkanó leletek 90% -a alkalódott, megsemmisült és csak nagyon elenyésző kevés az, ami ezekből a leletekből a tudomány számára megmenekült.

Mert mi a sorsa a földből szántás, ásás, stb. után előkerülő régiségeknek? Legtöbb esetben földműves ember akad rá. A tulnyomó részt keramikai leleteket mint értelmetlen cserepet — anélkül, hogy tudná mi van a kezében — félredobja, összetöri, ha ugyan az eke, vagy az ásó épen hagyta. De, ha mégis megragadja egy-egy szebb ornamentikájú edény formássága, vagy az használható épségben van, esetleg hazaviszi és ha egyébre nem jó, az almárium tetejét díszíti. De ez a jobbik eset. Megtörtént velem, hogy járásunk területén egy földműves portán a kiskacsák a leggyönyörűbb bronzkori szilkéből ittak, az udvaron, és nem volt hatalom, hogy a remek darabot megmenthessem, nem adta a gazda semmi pénzért míg egyszer a szénásszeker az udvaron keresztül nem ment rajta, megsemmisítve a pompás darabot. Az érteleitek sora szomorubb. Ugyanis, az egyszerű nép minden értelelet feltétlen legalábbis aranynak minősít. Szinte csökönnyösen ragaszkodik ahhoz a feltevéshez, hogy a régiek mindent aranyból készítettek. Ha a lelet tehát ezüst (ami igen ritka) vagy arany, akkor az javarészt a szomszédos kis városok ércműveseihez, kereskedőikhez kerül, onnan pedig az olvasztóba, mint törtlém. Ha azonban nem nemeslém, akkor hányódik ide-ode vele a megtalálója, sokszor félre is dobja, főképen ha vas, s nem tud érte sehol komoly összeget kapni, esetleg, legjobban esetben egy amatőr gyűjtő kezébe kerül, természetesen horribilis áron, mert az egyszerű ember mindenféle dolognak óriási értéket tulajdonít és nem akarja elhinni az ellenkezőjét. Természetesen, ezek a — hogy mondjam — megmentett darabok is többnyire siralmas állapotban maradnak meg. A leggyönyörűbb patinák smirglivel, bieskával tisztára lepucolva, lekaparva.

Ez tehát nagy átlagban a leletek szomorú sorsa. De sok pompás, remek dolog, pótolhatatlan érték, dokumentum, megy így veszendőbe! Pedig ha valami, úgy ezek a dolgok bizonyára soha többé nem pótolhatók.

De nem sokkal jobb azoknak a leleteknek sem a sorsa, amelyek a földműves megtalálótól, tegyük fel laikus intelligens ember kezébe kerülnek. Igaz, hogy ebben az esetben legalább fennmaradásuk egy többé-kevésbé rövidebb időre biztosított, — míg a szobaleány, vagy éppen a háziasszony takarítás közben le nem ejti, — de a tudomány szempontjából

ezek is az elveszett leletek közé számítanak. Ugyanis sajnos, a legritkább eset az, hogy az intelligencia az így hozzákerült tárgyat ott helyezné el, ahol annak helye és értelme van, a múzeumokban, hanem csupán érthetetlen zsugoriságból, vagy vétkes könnyelműségből, nemtörődömségből legtöbb esetben a padlásokon a ládafenekén őrzi, a többi lim-lom között. Sajnos még az intelligenciánál is megvan például az a rossz szokás, hogy az így előkerülő ércpénzeket, érméket az ötvöshöz viszi ott fület forrasztat rá — ezzel teljesen elvévén numizmatikai értékét — és óraláncán hordja. Nem is szólva az egyszerű nép ama szokásáról, mikor az érméket egyszerűen átfurja, átlukasztja. Bizony ezek szomorú rombolások.

Természetesen nem vonatkozik a privát gyűjtés megrovása a szaktudással rendelkező képzett magánrégészek gyűjteményére, kik talán még a múzeumoknál is hasznosabb feladatot töltenek be és kétségtelen, hogy az ilyen magángyűjteményekben vannak a legértékesebb, leghitelesebb leletek. Ezeknek a sorsa, ha a privát gyűjtés keretét tömegük sokaságával tovább folytatásra lehetetlenné teszik, így is, úgy is, előbb-utóbb a múzeum. Ezek a múzeumok legértékesebb, leghitelesebb darabjai mindenkor. Azonban ezek a szakkerü magángyűjtemények sajnos, különösen manapság fehér nollók.

Jársunk területe pedig a mindenféle korból származó régiségek ritka bő lelőhelye. A Zagyvavölgy a régi településekben rendkívül gazdag és alig akad község Hatvantól felfelé, amelynek határában minduntalan elő ne bukkanna valami muzeális értékességű darab. A Zagyvavölgy mindkét oldalán elhúzódó dombok földje tele van főképen a kő és bronzkor emlékeivel, egyes helyeken (Jobbágyi) — népvándorláskori, avar, kelta stb. maradványokra is találunk. Különösen Szurdokpüspöki, Hatvan, Apcz a leggazdagabb lelőhelyek. Sajnos rendszeres, szakszerű ásatások ezeken a helyeken még csak elvétve történtek és a közeljövőben a mai viszonyok között ez nem is várható, úgy, hogy ebből a szempontból a járás területe jőformán még terra incognita és csak szórványos, véletlen leletekre van utalva.

Ezeknek a szórványos leleteknek a tudományos értékük pedig vajmi kevés. Hiszen, a leletek legfontosabb ismérve, a származás, a találás körülményei stb. ismeretlenek maradnak. Mert tegyük fel, hiába kapom kézhez azt a pár rozsdás vasdarabot, amely állítólag egy sírban találtatott, ha nem kapok a találás körülményeiről pontos adatot, vagy a lelés helyét meg nem szemlélhetem, hozzávetőleges meghatározással a tudomány e pár vasdarabbal gazdagabb nem lett. Ellenben, ha ott a helyszínen is komoly szaktudást kíván annál is inkább azonban, egy ismeretlen lelet még csak hozzávetőleges meghatározása is.

Nem kevésbé gazdag lelőhelye a járásnak a Tisza felé vezető síkság, Hatvantól Miskolc felé. Csányról, pompás darabokat láttam, valamint a Hatvan környező pusztákról és tanyákról is. Meglepő ezeknek a leleteknek rendkívüli épsége, ami nyilván a laza, homokos talaj erősebb konzerváló hatásának tudható be egyrészt, másrészt, természetesen a föld-

ből való kiemelése is a talaj homokosságánál fogva kevesebb óvatosságot igényel, mint egy kemény vályogföldben, ahol még a szakember is csak a legnagyobb óvatossággal képes a tárgy megsértése nélkül a kiemelést megejteni. Sajnos, azonban, erre ritkán kerül a sor, mert mire a lelet szakember kezébe kerül, ez már a szakértelem nélküli kiemelés következtében többnyire egy marék cseréptörmelékké vált.

Föl sem becsülhető tehát annak a jelentősége, ha az előkerülő leletek, melyek 99%-ban laikusoknak teljesen értéktelenek, sőt forgalmi értékük is nulla, az arra hivatott egyének alapos vizsgálata után muzeumba kerülhetnek. Hiszen minden egyes darab a szakértő kezében képet nyújt, adatot szolgáltat, bizonyítékot ad, tudományt művel, kiegészít, vagy meglepetést szolgáltat. Ezekből a leletmozaikokból rakódik össze lassan egy-egy vidék teljes régészeti képe, melyet a tudomány elől a föld mélye takar, mely kép kifürkészése a régészet tudományának célja. Az egyes ember tehát bármennyire gondosan őrzi is a hozzákerült leletet, a tudomány szempontjából mégis kártevő, hiszen a képnek talán a legfontosabb darabját, mozaik részét, nem bocsátja a tudomány rendelkezésére és így meghusztítja az egész pontos összeállítását.

Ezért kell, ezért fontos a járásokonként felállítandó muzeum. Lassan hozzá kell nevelni nemcsak az egyszerű embert ahhoz, hogy a bronzkori szilkéből ne a kaecást itassa, vagy ne dobja a szemétdobba, de hozzá kell szokni az intelligenciának is ahhoz, hogy ha valami ilyen dolog a kezébe akad, ne sajnáljon vele a muzeumba menni, ne legyen rest a tudományt bármilyen csekélységnek látszó dologgal is gyarapítani. Mert lehet az esetleg a legjelentékesebb apróság, ami talán arra érdemesnek sem látszik, ha azonban szakember kezébe kerül, kiszülhet, hogy a muzeum legértékesebb darabjává válik.

Ha majd járásunk publikuma egy szépen rendezett, bőtárgyu muzeumot lát Hatvanban, hozzá fog szokni ahhoz, hogy oda a leleteket bevigye, annál is inkább, mert saját szemével gyönyörködve megállapíthatja, hogy ott vannak a legjobb helyen.

Hatvannak pedig elsősorban eminens érdeke mint járásunk székhelyének, hogy a muzeum ügyét a legmelegebb szeretettel karolja fel, dédelgesse. Hiszen egy muzeum egy város intelligenciájának fokmérője, ékes dokumentuma! Ma mikor a modern jelszavak elején az „idegenforgalom” áll, különösen nagyjelentőségű. Sokkal kedvezőbb benyomással távozik Hatvanból az idegen, ha bármi más egyéb szép dolog után, egy szakszerű, szép muzeumot is látott. Mert nemcsak a szakember gyönyörködhet a muzeumban a vidék sűrített archeológiai emlékeiben, hanem minden művelt embernek a muzeum igaz gyönyörűségére szolgálhat. Nem is kívánom kiemelni az ifjuság nevelése szempontjából való fontosságát, hiszen az közismert.

Mindezekon kívül pedig Hatvan így a muzeum révén ki fog emelkedni a tudomány szempontjából a szürke egyszerűségből, hitvallást téve a magasabb kulturáltságról.

Az áldozat, amit a járás közönsége, az egyesek, így a köz érdekben hoznak, beszolgáltatott leletekkel, szinte jelentéktelen, azonban az egyesítés révén ez az áldozat kiváló szolgálattá, megbecsülhetetlen nagylelkűséggé, kulturáltsággá magasztosul.

Örömmel üdvözlöm tehát a Hatvanban felállítandó új örhélyét a tudománynak, erősen remélem, hogy úgy a város, mint a járás lakossága egyöntetűen átérzi annak jelentőségét és fontosságát, szeretettel karolja fel a nemes cél érdekében annak ügyét, megbecsülhetetlen szolgálatot téve ezzel a jövőnek.

Heves vármegye közönségéhez!

Egy esztendeje annak, hogy az újjáéledt „Hevesvármegyét” útnak indítottuk.

A nehéz élet viharzó tengerén utjára indult a konnyú kis sarka Zászlójára a mi lelkünkben fogant tiszta szándékú terveinket irtuk, amelyekből hadd álljanak itt megemlékezésül az alant idézett sorok:

„Kugytakasztó és ur-reményeket hozó mausban indítuk útnak lapunkat, azzal a bensőséges elhatározással, hogy a vármegye küzdő, verejtekező lakosságának a lettenntarlasért folytatott harcában lelkünk egész odaadásával, mint önzetlen tiszta szándékú segítőeszközök rendelkezésére állhassunk. Feladatunk nehezeseit ismereteseink előttünk.

A mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem latongo sebeit és annai, tragikus következményeként előállott munkás és láterner nyomortól látuk.

Mi nem a nyomor hírnai, hanem a dolgozó, küzdő ember igazi harcos-testvere, támasza és dumentes úgnőke kívánunk lenni. Mi igemis nem szegyelük bevallani, sőt büszken hirdetük, hogy fáradhatatlan úgnőkei akarunk lenni a hevesmegyeri gazda és iparos termelvényeinek, benn az országban és a határunkon túl is.

A magunk partányi ereje és a bajok végzetes mélysege és teredelmé arra késztet bennünket, hogy a vármegye tiszta szándékú szellemi értékeit, mint a barátok legjobb ismerőit és környékeiknek legmegfelelőbb háziorvosait egy nagy hivatásteljesítő, közös munkára hívjuk fel, hogy a legjobbakkal, a leghozzáértőbbekkel egy lelkes, összeolvadó, együttes munkával siethessünk a vármegye szenvedő rétegeinek segítségére.

Történelmi idöket élünk! Nem tudjuk, mit hoz a közeli jövő. Azoknak, akiknek az Isten tehetséget adott, ilyen

nehéz idökbén kötelességük a köz rendelkezésére állniok, mint ahogy a harcmezőn kötelessége minden becsületesen érző hazáinak élete kockáztatásával is helytállni.

Becsületes, igazságos, egymásért áldozatra is kész, alkotó és nemcsak kritizáló atmoszférát akarunk teremteni a vármegye azon szociális érzéssel is megaldott kiválóságának közreműködésével, akikben a tudás a vármegyeri rög izzó szereletével egyesül.

Annai bizalmat és támogatást kerünk vármegyénk közönségtől, amennyire kitűzött célunk és a végzett munkánk érdemesnek bizonyul.”

Most, amikor megállunk egy esztendő határkövénél és tárgyilagos szemmel szemléljük zászlónkra írott hitvallásunkat, a becsületesen végzett munka boldog érzésével a lelkünkben hirdethetjük, hogy jó munkát végeztünk!

Munkatársaink, irógárdánk sorában látjuk a megye igazi értékeit, akik népük és vármegyéjük rögszeretetétől vezetve végzik a felvilágosítás, a tanítás és a köznyugalom biztosítására a fáradt kezek és izzó fejek simogatásának nagy munkáját.

Becsületes hűséggel igyekeztünk bent, és az ország határain túl is támogató híveket szerezni a hevesmegyeri gazda és iparos verejtekes munkájának.

Kiváló külföldi szakirónk lapunk hasábjain ismerteti Hevesvármegye és az ország termékeinek németországi elhelyezkedési lehetőségeit.

Hogy utat törjünk az érzéketlenség rengetegébe, megkerestük Európa szaksajtóját, felhívtuk a figyelt-

met a mi verejtékező népünk és istenáldotta földünk nagyszerű termékeire. Szomorú, s a helyzetünkre valóban jellemző, hogy 35 megkeresésünkből csak háromra kaptunk feleletet. Ebből a háromból is csak egyetlen egy jelezte azt, hogy megértve a jajszavunkat, szívesen siet segítségünkre.

Hadd áljanak itt jellemző dokumentumok gyanánt az érkezett levelek másolatai:

„Wir bestätigen den Empfang Ihres Schreibens und teilen Ihnen mit, dass es uns leider nicht möglich sein wird, Sie in Ihren Bestrebungen zu unterstützen. Die Kaufkraft des deutschen Volkes ist durch die Verhältnisse der letzten Jahre dermaßen geschwächt worden, dass es kaum möglich sein wird, nennenswerte Einkäufe aus dem Auslande zu betätigen.

Das Ausland hat ja selbst jede Gelegenheit benützt, Deutschland zu schädigen. Es wird sich nun damit abfinden müssen, dass das verarmte deutsche Volk nichts mehr kaufen kann. Hochachtungsvoll Landesverband Sachsen für Obst und Weinbau. — (Dresden.)

„Wir haben Ihren w. Briefe bekommen, aber können nichts tun, da die Verhältnissen im Schweden ausserordentlich schwierig sind.

Was wir hier von landwirtschaftlich und gärtnerische Produkten anbauen, müssen auch im Lande verkaufen werden und die niedrige Preisevertragen kein Konkurrenz von Ausland. Achtungsvoll: Allmän Svensk Trädgårdstidning. (Stockholm.)

„Monsieur le Directeur, Nous vous remercions bien vivement de votre honorée lettre qui a retenu toute notre attention.

Nous sommes à votre entière disposition, et vous pouvez être assuré, que chaque, fois qu'il nous sera possible de

recommander vos produits, nous ne manquerons pas de le faire. Revue générale d'horticulture". (Paris.)

(Igen köszönjük megtisztelő levelét, amely figyelmünket teljes mértékben felkeltette.

Készséggel állunk szolgálatára és biztosíthatjuk önt, hogy minden alkalommal, amikor lehetséges lesz az Önök terményeit ajánlani, nem fogjuk elmulasztani, ezt megtenni.)

... Jövő programunk? Lankadatlan kitartással, lelkünk minden szeretetével tovább küzdeni a vármegye dolgozóinak minden igaz ügyéért.

Célkitűzésünk eléréséhez szélesíteni óhajtánánk a küzdelem fegyverét, — lapunkat is.

Munkánkat, hivatásunkat eddig is komoly áldozatok árán teljesítettük. Hogy ezt továbbra is, még nagyobb sikerrel végezhessük, kéri szóval fordulunk olvasóközönségünkhöz, amely nekünk egyetlen anyagi erőforrásunk, hogy a minimálisan megállapított előfizetési díjjal bennünket támogassanak!

A hozzánk juttatott elismerő szavak örömmel és büszkeséggel töltönek el bennünket és fokozzák munkakedvünket. — de a létfenntartáshoz okvetlenül szükséges az is, hogy a mi kedves olvasóink lelkiismeretük benső szavára hallgatva, — nem holnap, hanem még ma küldjék be a hátralékos és az új előfizetési díjakat!

A „Hevesvármegye” szerkesztősége.

A Gyümölcstermelők Országos Egyesülete Hevesmegyei Fiókjának közgyűlése.

A hevesmegyei gyümölcstermelők folyó hó 3-án tartották meg igen nagy érdeklődés mellett a vármegyeháza kistermében dr. Hedry Lőrincz főispán elnökölte alatt közgyűlésüket.

Az elnöklő főispán általános meglepetést keltő, kiváló szaktudással mutatott rá bevezető beszédében azokra a legfontosabb teendőkre, amelyek a gyümölcstermelők érdekei szempontjából szükségessé tették a szervezkedést.

A gyümölcstermelés maga teremtette meg azt az utat, — mondotta a főispán — amelyen haladnunk kell.

A gyümölcstermelést szervezni kell. A gyümölcstermelőket ki kell oktatni a szakszerű munkára. A védekezés teljesen kaotikus, s a gyümölcstermelők ki vannak szolgáltatva a kartellizott vállalatoknak. A védekezést szertart rendszeressé, olcsóbbá és általánossá kell tenni.

Az értékesítés is pongyola, rendszertelen és szervezetlen. A viszonyok tehát vármegyénk gyümölcs-termelőire is szükségessé tették, hogy bekapcsolódjanak az országos mozgalomba, mert a vármegyét talaj- és éghajlati viszonyai indikálják a gyümölcs-termelésre, amelynek tanubizonyosága az, hogy a mostoha viszonyok dacára mégis kialakult bizonyos piac.

Bevezető beszéde végén lelkes szavakban hívta fel a cselekvésre a vármegye gyümölcs-termelőit, elszánt, lelkes gárdára van szükség, hogy a magyar mezőgazdaság rentabilitása a fontos ügyet igazán szívén viselő odaadó munkája útján ismét helyreállíthassék.

Ezután Balogh István, a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület titkára, a vármegyei egyesület ügyvezetője a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után előterjesztette a minden részletre kiterjedő, nagy szak-

tudással összeállított, — a jövő egész munkaprogramját felölelő elaborátumát.

Szerinte a megye az egész ország gyümölcs-termelésében tekintélyes pozíciót foglal el, annak kb. 1/3-od részét teszi ki. Termelésünk gerincét az alma, dió, mandula, s a nemes mogyoró képezze. Reámutatott a védekezés fontosságára, a védekezési eszközök ár-csökkenésének feltétlen szükségességére, s azon nagyon fontos körülményre, hogy a további telepítéseknek csak telepítési kataszter utmutatása alapján szabad megtörténni, — az éghajlati, talajviszonyok, s a pomológiai intézet tanácsának figyelembevételével.

A szakképzett gyümölcs-kertészek munkába való állítását nélkülözhetetlennek tartja. Ezeket már 800—1200 pengőért lehet alkalmazni, amely költségből — tekintettel arra, hogy többen vehetik munkájukat igénybe, — egy termelőre aránylagosan kis megterhelés esik.

Szélesen foglalkozott az értékesítéssel, megállapítva, hogy a kereskedelem az adott helyzet folytán ugyszólván tehetetlen. Ismertette az exportlehetőségek mai helyzetét: Lengyelországgal és Ausztriával meglesz a rekompensációs megállapodás, a németeknél is remény van rá. Csehország is hajlamos megegyezésre.

Rámutatott a múlt évek súlyos hibáira, a késedelmes egyezségek szomorú következményeire, rendkívül sürgősnek jelezvén az idénycikkekre vonatkozó exportlehetőségek megteremtésének szorgalmazását. Komoly kereskedelmet kell megszervezni, különösen Egerben és Tiszafüreden. Szerinte remény van rá, hogy a magyar gyümölcs-termelés értékesítési szövetkezetével való szoros viszony megteremtése alapján erősen javulni fognak az értékesítési lehetőségek.

Külön kiemelte a járási bizottságok munkájának nagy fontosságát, mondván, hogy a vármegyei központ nem adminisztrálni, hanem segíteni akar.

Igen értékes gondolatot vetett még fel: mégpedig hogy az exportcukor egy részét a legjutányosabb áron engedjék át az exportlehetőségek fokozása céljából a konzervgyáraknak.

Braun Károly egri városi főjegyző arra a nagy veszedelemre hívta fel az értekezlet figyelmét, amely a gyümölcstermelést a kaliforniai pajzstetű, illetve gyümölcs filloxéra részéről fenyegeti. Közös érdek parancsolná szerinte, hogy a hatóság a nem védekező gyümölcstermelők fáját minden kártérítés nélkül irtassa ki.

Dr. Szigeti Pál hosszabb beszédében nagy szakértelemmel, kitűnő humorral telt szavakban szólott a felvetett kérdésekhez. Szerinte a mai ember sokkal rosszabb helyzetben van, mint a paradicsomból kiűzetett Ádám, akinek csak megvédeni kellett a termést a kártevőktől – de az eladással nem kellett kinlódnia! Igen nagy óvatosságot ajánlott a telepítésnél, mert elsősorban csak azt szabadna telepíteni, ami a hiány pótlásául szolgál, hogy ezáltal ki tudjuk szorítani az importot.

A gyümölcstermelés kártevőiről szólva élénk derűtség közben említette fel a két legnagyobb ellenséget: a pajzstetűt és a nemzeti bankot.

Sulyosan nehezményelte a kontingensrendszert, amely mellett a kereskedő markáiban tartja és legázolja a termelőt, mert csak azt az árat fizeti, ami neki tetszik. Említést tett a deviza nehézségekről, és azon körülményről, hogy a vármegye gyümölcstermelőinek speciális helyzete van: nincs külön helyi kereskedelemünk, mi vevőinkkel, a lengyel kereskedőkkel közvetlenül érintkezünk. Mindent el kell követnünk, hogy a mi piacaink nyitva maradjanak.

Szóváltotta a Mavart érdekében kiadott teherautó szállítási korlátozásokat, amelynek a megszűntetését szorgalmazta a köz jól felfogott érdekében.

Dr. Szongott Tivadar a védőszerke drágaságáról, és igen sok esetben a ki nem próbálás folytán – káros hatásáról beszélt. Azt is kifogásolta, hogy a hutóházak a helytelen kezelés folytán ott bekövetkezett romlásokért nem vállalnak felelősséget.

Vig Vilmos, lapunk felhívás szerkesztője a hatvani gyümölcstermelők megbízásából azon kerést terjesztette elő, hogy ők a vármegyei egyesülethez együttesen, egy tagként léphessenek be, megtartván teljes akciószabadságukat. Bejelentette, hogy ők elhatározásuk alapján az előljárási jogukat támogatásával a közpénztár terheire tolnak gyümölcskertészt alkalmazni, a fontos közérdekre való tekintettel. Jelentette továbbá, hogy a szakmunkás hiányon tanfolyamok létesítésével tolnak segíteni.

Figyelmebe ajánlotta az elnöklő főispánnak, a konzervgyárak létesítésének nagy fontosságú kérdését.

Kápolnay Gábor recski főjegyző megemlítette, hogy a pétervásárai járásban a múlt évben 100 000 gyümölcslát ültettek. Maga is nagyon kíváncsún tartaná, hogy a járásokban legalább 1 járási gyümölcskertészt alkalmaznának.

Plósz István v. nemzetgyűlési képviselő a vezetőség figyelmébe ajánlotta, hogy a nagyfontosságú munkánál a falvakban igénybe kellene venni azok munkáját, akik a gyakorlatban eddig is eredményt tudtak felmutatni. Javasolta még a Mezőgazdasági Kamarával való szorosabb kapcsolat megteremtését.

A közgyűlés Balogh István ügyvezető titkárt és dr. Szigeti Pált kérte fel, hogy a gyűlésen elhangzott kívánásokat tolmácsolják a központi vezetőség gyűlésén.

Ezek után megejtették a választásokat, melynek eredményét alább közöljük:

Diszelnök: dr. Szmrecsányi Lajos egri érsek.

Elnök: dr. Hedry Lőrinc főispán.

Társelnökök: Okolicsányi Imre Eger, Borhy György, a H. G. E. elnöke Gyöngyös.

Igazgatósági tagok: Döry Gyula földbirtokos Atkár, Dutkay Pál prelátus kanonok Eger, Beniczky Elemér földbirtokos Pétervására, Gosztony Andor földbirtokos Boconád, Gröber Jenő szőlőbirtokos Eger, Györfly Kálmán földbirtokos Atkár, Fleischmann Henrik földbirtokos Domoszló, dr. Hirsch Albert földbirtokos Hatvan, gróf Keglevich Gyula földbirtokos Pétervására, ernyei Szabó Gyula szőlőbirtokos Gyöngyös, Plósz István v. nemzetgy. képvis. Aldebrő, vitéz Subik Károly kanonok Eger, Kövér Péter földbirtokos Tiszafüred, Székely Péter földbirtokos Tiszaigar.

Felügyelő bizottsági tagok: Braun Károly Eger, Dr. Paksy Zsigmond Gyöngyös, Ivády Gábor Ivád.

Kerületi szakosztályok: Eger város. Elnök: Trak Géza; — Braun Károly, Dutkay Pál, Gröber Jenő, Wall Ferenc.

Egri járás. Elnök: Szabó Gyula főszolgabíró Eger; — Jankó-Brezovay Miklós Egerszólát, Plósz István Aldebrő, vitéz Subik Károly Eger, Urbancsek Ignác Felnémet.

Gyöngyös város. Elnök: Puky Árpád polgármester Gyöngyös; — dr. Paksy Zsigmond Gyöngyös, dr. Makrányi Gyula Gyöngyös, Rosenfeld Emil Gyöngyös, Szabó Gyula Gyöngyös.

Gyöngyösi járás. Elnök: Gröber Ferenc dr. Gyöngyös; — Döry Gyula Atkár, Györfly Kálmán Atkár, Fleischmann Henrik Domoszló, Kekécs Kálmán Gy.-oroszi.

Hatvani járás. Elnök: dr. Kékessy Dezső Hatvan; — br. Hatvany Endre Hatvan, dr. Szigeti Pál Csány, dr. Szinyey-Merse Jenő Hatvan, Várkonyi Sándor Hatvan.

Pásztói járás. Elnök: Illinyi László dr. Pásztó; — Szent-Ivány Farkas Apc. Harkabusz László Pásztó, Kaluzsa Kálmán Pásztó, Wohl Sándor Pásztó.

Hevesi járás. Elnök: dr. vitéz Tömösváry János Heves; — Gosztony Sándor Boconád, Kovács József dr. Erdőtelek, Kassa István Tarnabod, Dobóczky Dezső Heves.

Pétervásárai járás. Elnök: dr. Miklóssy Aladár főszolgabíró Pétervására, gr. Keglevich Gyula Pétervására, Beniczky Elemér Pétervására, Ivády Gábor Ivád, István Béla Recsk.

Tiszafüredi járás. Elnök: dr. Ficzer Jenő főszolgabíró Tiszafüred; — Kövér Péter Örvény, dr. Schleiminger László Tiszafüred, Lipcsey Attila Tiszafüred, Székely Péter dr. Tiszaigar.

A pásztói Vöröskereszt Egyesület legutóbb tartott közgyűlésén egyhangú lelkesedéssel Dr. Illinyi László t. b. főszolgabírót, a pásztói kirendeltség vezetőjét választotta meg elnökévé. A közgyűlés elhatározását küldöttség tudatta dr. Illinyi László főszolgabíróval, aki a közhangulat ilyen frappáns megnyilatkozása után nem tudott kitérni és elfogadta az elnöki tiszteletet.

A strandkérdés feldúlta Eger nyugalmát.

Frank Tivadar tanácsnok és dr. Heller József nyilatkozatai.

Hevesvármegye törvényhatósági bizottságának legutóbbi gyűléséről szóló referádánkban idéztük vitéz Subik Károly kanonoknak elhangzott szavait, hogy „Békésen, okosan, egymást megértve kell a kérdéseket elintézni!” Ez a lelki vezényszó lett úrrá a lelkeken a közgyűlési teremben, a vihar szele elült és a határozatok a béke, a megértés szellemében hozottak.

Mennyivel másabb, mennyivel szomorubb képet mutatott a szűkebb családnak, Eger város képviselőtestületének közgyűlési terme, amidőn április 29-én a város békéjét, nyugalmát megzavaró strandkérdés felett határozott.

A képviselőtestület strandellenes táborából egymás után keltek fel az egyház kiváló értékei és magasabb erkölcsi szempontoktól vezettetve emelték fel tiltakozó szavukat a közös strand létesítése ellen.

Kriston Endre felszentelt püspök nagyrépost vezette be a strandellenes felszólalások sorozatát, aki mélyreható beszédében rámutatott az ügy erkölcsi részén kívül azon súlyos momentumra is, hogy az Érsek-főpásztor lelkét „milyen keserűséggel tölti majd el az a gondolat, hogy tévesen éretnnek vélt gyermek kezébe kést adott akkor, amikor az érseki fűrdőket odaajándékozta a városnak”.

Dr. Kürti Menyhért főigazgató, Novák Sándor kanonok plebános, vitéz Subik Károly kanonok és Dutkay Pál prelátnak lelkiismeretük és meggyőződésük kemény szavával tiltakoztak a közkerécsőket veszélyeztető közös strand létesítése ellen.

Az elhangzott tiltakozó felszólalásokhoz Radil Károly, Nagy László, Sós Mihály, Miskolczi István, Nagy Kálmán csatlakoztak.

A közös strand létesítése mellett Kánitz Dezső, Láng Nándor és Szajlai Sándor szólaltak fel, azzal érvelvén, hogy a város anyagi helyzete folytán feltétlenül szükség van az anyagiak gyarapítására s miután az egész világon már létesültek közös strandfürdők, nem látnak veszélyt erkölcsi szempontból sem annak itteni létesítésénél.

A szenvedélyekkel telített felszólalások eredménye a névszerinti szavazás alapján az lett, hogy a közgyűlés szótöbbséggel hozzájárult a közös strand létesítéséhez . . .

. . . Megszavazták a közös strandfürdőt. A viharmagot vető, sok bakkézzel kezelt kérdésnek meglett a súlyos következménye: Eger társadalmának nyugalmát feldúlták — s a remélt anyagi jövedelmet is veszélyeztetni a közös strand elleni társadalmi bojkott.

Valahogy úgy érezzük, hogy az ország mai súlyos helyzetében nagyon üdvös lett volna vitéz Subik Károly fent idézett szavait komolyan megiszni. Talán lehetett volna megértéssel egy olyan megállapodást is létesíteni, tisztelőben tartva mindenki felfogását, hogy a weekend napokon próbaképpen Eger vendégei részére rendelkezésre állt volna a közös strandfürdő, mert hiszen csak arról van szó, hogy miként lehetne a város idegenforgalmát s ezzel anyagi bevételét emelni, hiszen Eger lakosságának mindkét nembeli része, aki a vizet s a napsütéses homokot szerette, megtalálta azt eddig is a külön uszodákban. Azoknál, akik eddig nem látogatták az uszodákat s csak a most létesített közös strandot vennék igénybe — bizonyos,

hogy nem a sport, a víz és a napszeretet vezetné őket.

Alább közöljük dr. Frank Tivadar tanácsnoknak és dr. Heller József ügyvéd, városi képviselőnek nyilatkozatait.

Frank Tivadar tanácsnok, aki a plénum előtt folyó harcokban a fürdőüzemekről kapott teljes intézkedési jognál fogva nyert exponált szerepe miatt természetesen nem vett részt, a következőket mondotta:

„A közös strandfürdő a létrehozásánál az igazgatóságot a következő szempontok vezették:

Egerben a vízvezeték bevezetése óta kb. 500—600 fürdőkád van magánhasználatra, ami a városi fürdők üzletmenetében élénken éreztette hatását. 1931. óta nagy visszaesés mutatkozott, a gőz- és kádfürdők állandó ráfizetéssel dolgoztak, jövedelmük csak az uszodáknak van. Ebből kell fedezni az összes kiadásokat, a gőz és kádfürdők ráfizetését és a József fürdőtél felmerült tetemes kiadásokat is. Az előző évek 90—95000 pengős forgalma a múlt évben már 57000-re esett vissza, ez pedig nem elég, hogy a vállalatra hátráló terheket fedezni tudjuk, legfeljebb a kamatokra telik, de a tőkére nem. A Pesti Hazai Bank már peresíteni akarta a József fürdő tartozását s a vállalat bevételeinek fokozására csak egy mód kínálkozott — a közös strand bevezetése. Erkölcsi szempontból bírálva a kérdést az igazgatóság álláspontja az volt, hogy a strand nem erkölcsitelen, az azonban lehetséges, hogy egyeseknek az erkölcsi felfogásával ellenkezik. Azonban Eger abban a kiváltságos helyzetben van az összes vidéki városok fölött, hogy két modern, nagy uszodája van s ha az egyikben meg is nyitja a strandfürdőzést, a másik uszodát megosztott fürdővel berendezve, kielégítheti azoknak az igényeit is, akik közös fürdőbe járnak nem akarnak.

És mikor az igazgatóság fentolóra vette Eger iskolaváros jellegét, ebben a tekintetben is megfelelő döntést hozott, mert határozatilag mondotta ki, hogy iskolai tanulók a strandot nem látogathatják. Már most, amikor az igazgatóság így módon kielégítette azoknak az igényeit is, akik erkölcsi felfogásuk miatt nem akarják látogatni a strandot, meggyőződést szerezve arról, hogy az egész város lakossága egyöntetűen a strand megnyitását kívánja, megállapította, hogy ez az 5° nem akadályozhatja meg a strandot kívánó 95° óhajának teljesítését.

Ilyen előzmények után adott nekem az igazgatóság felhatalmazást a fürdők hasznosítására.

A strandfürdőnek feltétlenül meg kell hozni azt a jövedelmet, amellyel a régi rezsim alatt tönkretett vállalat lábra állítható, azonban azt teljes határozottsággal nem merem állítani, hogy már az első év is meg fogja hozni azt az eredményt, amely mellett a vállalatnak a folyó évi terhei maradék nélkül rendezhetők, mert a publikum befolyása alatt áll még a kiélezett harcnak, amely a strand megnyitását követte. Társadalmi uton még ma is erős propaganda folyik, hogy bizonyos körök ne látogassák a strandot. Ennek természetes következménye az, hogy a megnyitás évében a strand teljes jövedelmezőségét kihasználni nem tudjuk.

Az azonban biztosra vehető, hogy az uszoda bevételei feltétlenül emelkedni fognak és a visszaanyatlott idegenforgalom szintén emelkedni fog.

Ennek aztán a jótékony hatását, ha nem is maga a fürdővállalat, de a város ipari, kereskedelmi élete és lakossága föltétlen meg fogja érezni. Mert Eger feltétlenül predesztinálva van természeti adottsága következtében, hogy fürdő és nyaraló várossá fejlődjék; gyógyforrásainak bősége, gyönyörű parkjai, olcsó lakásai és olcsó piaca a fürdők természetes varázsán kívül is vonzani fogják a fővárosi és vidéki közönséget."

Az optimista szavak reménységgel töltik el Eger közönségét, amely e szavak igazolását a minden harcot békésen elsimító időtől várja.

Munkatársunk felkereste dr. Heller József városi képviselőt, akiről köztudomású, hogy a legutóbbi napokban, ennek az áldatlan kérdésnek a helyes mederbe való terelésében igen erősen tevékenykedett. — hogy álláspontját megismerjük.

Munkatársunk kérdésére szives volt az alábbiakban válaszolni:

Ez a kérdés nem új, mert ez két évvel ezelőtt felvetődött már a fürdő igazgatósági ülésén, ahol négy zsidóvállalású igazgatósági tag foglalt akkor helyet.

Ezen a gyűlésen anélkül, hogy én előzetesen bárkivel is tárgyaltam volna, arra az álláspontra helyezkedtem, hogy kizárólag az Érsek Ur magas személyisége miatt ellene vagyok a strand létesítésének.

Akkor, az igazgatóságnak strandpárti része kivált az igazgatóságból.

A városi képviselőtestületi ülésen bizalmatlansági indítvány hangzott el akkor is, de természetesen a strandot meghíusító igazgatósági tagok ellen.

A város képviselőtestületi ülésén én szóltam fel a strandellenes igazgatósági tagok részéről, álláspontom akkor ugyanaz volt, mint ma, nevezetesen kifejezetten hangsúlyoztam, hogy bár nem tartom a strandot erkölestelen intézménynek, azonban az Érsek Ur magas személyére való tekintettel ellene vagyok annak. Én ugyanis az Érsek Urnak a várossal szemben tanúsított évtizedes magatartásából azt az eredményt szűrtem le, hogy becsülni kell annak a férfinak az erkölcsi irányu óhaját, aki Főpásztorokdása alatt a várostól soha semmit nem kért, de egyetlen egy kérését a városnak meg nem tagadta.

Mert ha merlegre tesszük azt a nagy erkölcsi erőt, amelyet az Érsek Ur magas személye jelent a városra nézve és azt a mérhetetlen kárt, amelyet egy megrontott, elmérgesedett viszony teremthet és páralel állítom ezt azzal a várható anyagi hozammal, amelyet a strand létesítése a városnak jelenthet, — habozás nélkül kijelentem, hogy az érsekséggel való jóviszonyt a város jól fellogott szempontjából ápolni és megtartani kell és ez utóbbit fölébe helyezem a város érdekéből, az anyagiakban jelentkező lemerhető esetleges eredménynél.

Ez az álláspontom annak idején egyedüli és elszigetelt maradt, mert tekintélyes férfiak részéről hangzott el az, tehát olyan kijelentés álláspontommal szemben, amely azt tartalmazta, hogy a szőnyegen volt kérdést csak abból a szemszögből lehet elbírálni, hogy erkölcsös-e, vagy erkölestelen-e a strand intézménye, — ellenben az Érsek Ur magas személyét a vitába bevonni nemcsak nem szabad, de nem is ildomos.

Azóla a kérdés nyugodott és most, amikor újból szőnyegre került — az én álláspontom változatlanul a régi maradt, annak revidálására és megvál-

toztatására annál kevésbé volt okom, mert az utóbbi két esztendő eseményei is mindenben megerősítették abbéli álláspontom helyességét, hogy az Érsek Főpásztor magas személyével való megértő jóviszonyt ápolni — a városnak, elsősorú érdeke.

Álláspontomat annak idején is csak a város polgármestere tette magáévá, — aminthogy a most folyó harcokban is, amint ez a sajtónyilatkozatból is kiténik — állt mellettem a polgármester ezen az állásponton, — noha meg kell jegyeznem azt, miként a polgármester a strandnak — erkölcsi okokból is ellenzöje.

Ha most átrevidialjuk azt a vitát, amely a strandkérdésben az április hó 28-iki közgyűlésen lefolyt, — akkor én az álláspontomat minden irányban teljesen igazoltnak, helyesnek és megerősítettnek látom az által, hogy amig egyrészt a képviselőtestület ülésén a Püspök Ur önagyméltósága maga is megemlékezett az Érsek Ur magas személyéről — addig a képviselőtestület ülése óta ismeretessé vált eseményekből nyilvánvaló az, hogy az Érsek Ur, jól lehet, idevonatkozóan előzetesen álláspontját nem nyilvánította, — mégis úgy fogja fel a kérdést, mint az ő személye presztízsen esett súlyos sérelmet.

Le kell szögezmem, hogy nem hiszem, hogy akadna a képviselőtestületnek akár csak egy tagja is, aki állásfoglalásával — az Érsek Ur magasán tisztelt személyét sérteni akarta volna, — mégis kétségtelenül súlyos és nehéz a helyzet akkor, amikor a teljesen elmérgesedett viták után, most *utólag* kívánjuk a kérdést abból a helyes szemszögből nézve orvosolni, amikor meggyőződésem szerint a kérdés helyes elbírálásánál — az általam felvetett fentebbi szempontokat *előre* kellett volna mindenkinek gondosan mérlegelni.

A képviselőtestület határozata óta eltelt idő alatt igazán fokozott erővel kívánok ebben a tekintetben közreműködni, hogy a kérdés közmegnyugvásra megoldást találjon és ezen ügyben folytatott, sok irányú és hosszas tárgyalások eredményeként közölnöm kell, miként nincs a város képviselőtestületének egyetlen tagja sem, aki ne igyekeznék a maga részéről mindenben eleget tenni annak, hogy az Érsek Ur magas személye — a megfelelő elégtételt megkapja.

A fentiekben ismertettem a Szerkesztő ur által kért irányban álláspontomat, úgy a *jelenben*, mint a *multban*, szabad legyen ehhez hozzátűznöm, miként ha a *jövő* szempontjából nézem a kérdést, akkor egyenesen elképedve gondolok arra, hogy az eljövő 100 év krónikása, ha a most folyó harcok annalesei kezébe kerülnek, azt fogja-e gondolni, hogy ennek a városnak súlyos gazdasági jelenje okszerűen folyik abból, hogy az 1933. évi gazdasági világtataklizmában — a várost heteken keresztül ilyen kérdések tartották izgalomban, vagy pedig arra az eredményre fog jutni, hogy az a város, amelyet ilyen szomorú és lehetetlen gazdasági válságban ilyen strandkérdések izgattak — rászolgált a súlyos gazdasági válságra.

Mondom, Szerkesztő uram, érdekel ez a kérdés — a *jövő* szemszögéből is, de őszintén megvallom, még jobban érdekel az, hogy ez az elmérgesedett kérdés, hogyan fog közmegnyugvásra megoldódni a jelenben.

Megjegyzem és leszögezmem azt is, hogy a Frank Tivadar tanácsnok ur személye és minden vitán felül álló és mindenki által ismert erkölcsi integritása és jellemzősége a kérdés megoldását annál könny-

nyebben előmozdítja, mert mindenki meg van arról győződve, hogy ő a bajban lévő városnak és fürdő vállalatnak — csak a legjobbat akarta és hiszem, hogy a fürdőügyek iránti meleg szeretete és érdeklődése — meg fog nyilvánulni a kérdés megoldása körül támadt nehézségek megoldásánál is.

A legközelebbi közgyűlésen alkalmat fogok keresni egyébként arra, hogy az egész strandvitában — kezdettől fogva elfoglalt álláspontomat ismeressem és szembe fogok szállani a helyi sajtóban megnyilvánuló azzal az állásfoglalással is, amely ebből a strand kérdésből ismét u. n. zsidókérdést kíván csinálni. — mert meggyőződésem szerint mégsem lehet helyénvaló az, hogy mikor két évvel ezelőtt a strand megbukott, akkor zsidók buktatták ezt meg, most pedig amikor megcsinálták — ismét csak a zsidók legyenek ebben a kérdésben hozott határozatnál — a bűnbakok."

Katasztrófális helyzetbe került a vidéki háztulajdon.

A tönk szélére jutottak az egri háztulajdonosok — mondja nagyecseri Kánitz Dezső, az Egri Háztulajdonosok Egyesületének elnöke.

A békés konszolidáció idején a házingatlan tisztességes megélhetési lehetőséget jelentett annak, aki abba a helyzetbe került, hogy háziurnak mondhatta magát. Ma ez még papíron sincs meg, s az a helyzet, hogy a háztulajdonos örömet megszabadulna házingatlanától, ha ez a nagy kínálat következtében egyáltalán lehetséges volna. A kibíratatlan terhek, mint egy súlyos sarc nehezdednek a háztulajdonra, a hitelélet eldugult csapjain kölesönre sincs kilátás s még örülnek a háztulajdonosok, ha lakót kapnak, mert hiszen minden második házon kiadó lakást hirdető táblák lüggnek.

Mit lehetne tenni, hogyan lehetne elkerülni a házvagyon teljes csődjét, milyen megoldási módok lennének legkézenfekvőbbek — ezek azok a kérdések, amelyekkel felkerestük nagyecseri Kánitz Dezsőt, az Egri Háztulajdonosok Egyesületében tömörült érdekszervezet elnökét, mint aki legtűzetesebb ismerője az egész kérdéskomplexumnak.

— „Unalomig hangoztatott tény, hogy a háztulajdon ma a legsúlyosabban megadóztatott vagyon-tárgy — mondotta Kánitz Dezső munkatársunknak. Nincs ma Egerben háztulajdonos, aki ne kívánná a helyzet gyökeres orvoslását. Nemrégiben alakítottuk meg az Egeri Háztulajdonosok Egyesületét, mert meg kellett tanulnunk, hogy szervezett erő nélkül nem lehet eredményt elérni.

A segítség csak felülről jöhet. A kormánynak kell felfigyelnie már, hogy a ránk rótt terhek a nemzeti vagyon csökkenését és elértéktelenítését s így az ország szegényedését is jelenti.

Nem egyszer hangzott el olyan kijelentés, hogy a közterhek a maximum pontján állanak, tovább nem mehet a prcs, mert a szorító a nyakunkat is befogta. Azóta a pénzügyminiszterek egymást követték s az adókat mindegyik emelte.

Itt van például Imrédy Béla pénzügyminiszter legutóbbi rendelete, csak ez 50 százalékos emelést jelent. A 18000 1933 számú rendelet kimondja, hogy az idei házadó kivetésénél a tavalyi novemberi nyers-házbér jövedelem, illetőleg a haszonérték tizenhat-

szorosát kell adóalapnak számítani. Ez maga olyan plusz, ami kibíratatlan.

Egész sor intervenció hangzott már el abban a tárgyban, hogy az amugy is magas vízdíjakat külön is megadóztatják, holott az nem számítható jövedelemnek, mert hiszen a tulajdonos kezén csak átmegy, ő csak átveszi a lakótól és azonnal befizeti a város pénztárába. Így mi egri háztulajdonosok eddig évente hetvenezer pengőt fizettünk a vízdíj „jövedelem” után, amiből természetesen egy fillért sem láttunk.

A háztulajdonosnak, aki valamiből mégis csak fizetni akarja a terheit, örök nyugtalanság — a lakó is. A lakók azt mondják, nem tudják fizetni a lakbért, levették a fizetésüket, levették a lakbérüket, a háztulajdonos mit tehet, — ha azt feleli, ezzel az adóhivatal nem törődik, otthagyják a lakást és üresen marad. Honnan fizessen a háztulajdonos adót, ha nincs meg a fedezet erre?

— A kormányzat urai meggyőződésem szerint, nincsenek tisztában pl. az egri háztulajdonosok speciális nehézségeivel, amit a vízdíj, csatornadíj és egyéb városi szolgáltatások okoznak. Ez a különadóztatás nagy mértékben csökkenti teljesítő képességünket az állami kötelezettségeknél. Két malomkö között örölik az egri házbirtok: Az egyik oldalról a pénzügyi kormányzat, a másikon a város követeli a maga részét.

Mindnyájan átöregszük, hogy utolsó erőnkig el-
get kell tennünk köteleseinknek, de mi is kívánjuk, hogy akik sorsunkat intézik, ismerjék meg teljesítő-képességünk határát, bajainkat, mert beteg embertől nem lehet teljesítményeket várni.

— Nagy reményekkel vártuk a tatarozási hitelt, legalább egy injekció — mondtuk — de amint a feltételeknél kiderült, kevesen lesznek, akik igénybe is fogják venni.

Hogy mást ne mondjak, csak az a bérháztulajdonos kaphat a kölesönből, akinek az igényléskor sem adó, sem közüzemi hátraléka nincs. Hol találni ma ilyen háztulajdonost? Aki ezeket a feltételeket megszabta, nem ismeri a háztulajdonosok helyzetét."

Megkérdeztük még Kánitz Dezsőt, hogy a Háztulajdonosok Egyesülete milyen álláspontot foglal el azzal a tervvel szemben, amely a Speyer-kötvények bevásárlásával óhajtana könnyíteni az egri háztulajdon terhein.

— Az egyesület válaszmánya — felelte — a napokban foglalkozott a tervezettel, de érdemi tárgyalásra nem is kerül a sor, mert a kilátások olyanok, hogy a háztulajdonosok nem rendelkeznek ma azzal az összeggel, amellyel a kötvényeket a mai lement árfolyamon is felvásárolhatnák. S éppen a nehéz hitel-feltételek miatt pénzt fölvenni sem tudnak e máskülönben nagyon életrevaló célra.

A Csongrád vármegyei általános tanítóegyesület üdülőháza Mátrafüreden mindazoknak, akik nyugalmat, kényelmet, kitűnő ellátást keresnek polgári szolid áron, — elsőrangú üdülőhely! Az előző években ott nyaralt vendégek a legnagyobb elismeréssel adóznak még ma is a gondos és figyelmes bérlőnek Wickl Pálnak, aki minden lehető elkövetett, hogy vendégei a legnagyobb megelégedéssel távozzanak. — Ez az élő reklám mindennél jobban igazolja az üdülőhely nagyszerűségét!

A gukser.

Irta: Balogh István.

Hires szőlősvidek Gyöngyöspata, különösen a késői saszlái nevezetesek. De kezdve a cseresznyétől, minden más kívánatos gyümölcs is terem a jó pataiak szőlőhegyein, a Várhegyen. Kecsekön, Geregen, Havasalatt, Bogyicsón, Középbércen, meg a Hajmalon.

A patai magyaroknak a kertjük is a szőlőkben van, mert a kis portákon folyó kiadós baromfitenyésztés a kertészettel sehogy sem tud összhangba kerülni, lévén a baromfiak agyafurt, találékony, főleg buvóluk találékony társaság, mely a tuskével körülkerített kis házikertekbe már akkor is megtalálja az utat, mikor még a repülés a megszabdalt szárnyak miatt szóba nem kerülhet. — No de segít a találékonyiságon, amit a baromfiak tanusítanak, minden rendes gazdasszony is. Még pedig akként, hogy a szomszéd porta kertjének a tuskéjén kis alkalmas lukat taszigál a papucs orrával, hogy az édes és éhes apróságok átjussanak a szomszéd kertjét dézsmálgatni. — Így aztán, mindenkinek lévén szomszédja is, a kertek sorsa előreláthatóan az, hogy mikor a kis hagymaszárak, meg jóféle paprikapalánták s egyebek elkezdenének örülni a langyos májusi esőnek, bizony hol nyakban, hol tőben lecsipegeti őket valamely kétlábú tollas teremtmény.

Ezért van az, hogy a kertek minden zöldsgéfével a szőlőkben nyernek elhelyezést, a falubeli kertekben csak gyümölcsfa meg krumpli lehet a léven utóbbinak szárára még a legtalánkább gácséroknek is keserű eledel. —

Ekként, hogy a szőlőben nemcsak szőlő, de zöldsgéféle is bőven van, no meg a jóféle cseresznye, finom barack, ringló meg megymás, bizony nemcsak sok dolog van a szőlőkben a kapálgatás, gyomlálás, metszés, kötözés, hegyelés, horolás irányában, hanem a patai szőlőkben már május elején megkezdődik a szüret a gyengeszárú zöldhagymával, finomlevelű salátával, spenóttal (nem megy be a paraj, mert a paraj az gaz, nem spenót a pataiak szerint) jön lassan a pószmété, zöldborsó, zöldbab megymás.

Ilyen kiadós birodalom és jövedelmező tartomány a pataiak sokféle elterülő szőlőhegye. Már pedig minden tartománynak az őrzése és közbiztonsága a legelső. Nemcsak a bibliai időkben akadtak olyan Barabás féle népek, akik nem restellenek a magukat kimelve a másébből többet markolni és vinni a gyöngyösi piacra. Kicsit szedek a magaméból, megletőzöm a szomszédébból: kedves jelszó és igen-igen hasznos. És mert minden felsőbb szomszéd így gondolkodik, az alsóbbak, a faluféle jobb földekben termelgetők sok kárát látják ennek a harácsoló szellemnek.

Minek okáért a legeslegelsőrangú*) feladat az, hogy bevezetőben említett várhegyi, kecskekövi, bogyicsói, vármegyei, geregi, meg egyéb paskomok és tartományok őrzésére akkurátos és megfelelő férfiak találtassanak. Olyan férfiak, akik csak kerüljessék a tartományt, de ne markoljanak maguk is belőle. Jó lábuk legyen, hogy utolerjek a tolvajt, de fiatalok se nagyon legyenek, mert akkor meg a tartomány őrzése helyett a szőlőben billegő leányzók és menyecskék jobban érdeklik őket, mint a vagyonőrzés vállalt

*) Patai így mondják leteslegelsőrangú.

feladata. És nemcsak a menyecskékkel való cicázás rejt magában veszedelmet, hanem ha kissé pityókös öregecske a kerülő, bizony megtalálja a maga cimboráját holmi ojlogató, metszegető koros gazda szeméjében, aki nem restell jókora flaskót magával cipelni a lélek üdítése okáért. Ha aztán a kerülő vendégségbe toppan a körútja során hozzája, akkor a baráti szives kortyanygatásoknak a köz adja meg a kárát, mert amíg a flaskóban tart, addig bizony nem a határt járhatja szemével a kerülő.

Hát hol van itt a gukser? kérdezi a nyájas olvasó. Eppen de éppen most következik. Mert a legutóbbi csösz, illetve kerülőválasztáson megdöbentő dolog történt. Két olyan messze földet járt és tapasztalt egyéniség jelentkezett a dicső szolgálatra, akiket eddig az öntelt és kizárólagosságot élvező patai csöszkvadrumvirátus számottevő ellenjelöltnek el nem ismert volna. Szóba sem jöhettek eddig ilyen fontos és jól jövedelmező hivatalra.

A két kiváló férfiú nevét ide is iktatom, hogy a tudomásom szerint elsőizben alkalmazott eljárásukat a vármegye annáleszeiben feljegyezhessek: egyikük Mihók Pál (igaz, hogy az egész falu csak Palit mond), a másik Lucsányi János, kit más Lucsányiaktól és Jánosoktól megkülönböztetendő, punyi Lucsányi Jánosnak hívnak.

Mint ismétellen nem restellem kiemelni: a két kiváló férfiúnak derekas tapasztalataik vannak már idegen országokban is. Mihók Pali kemény katona volt a világháboruban, de holmi csehek hitványsága orosz fogságba jutatta őt. Így aztán tanulmányutazások telt Nagyoroszsországban, előbb a laposon, utóbb a hegyen. Legjobban tetszett neki a Krim félszigeten, mely, ha nem is olyan szép, mint a patai vidék, mégis jóféle szőlőhegyek vannak arra, amik haza emlékeztettek. Utóbb, hogy a veresek nem engedtek borocskát sajtolni a szőlőből, megharagudott és odább lépett s hogy—hogy nem, a Kaukázusban ütött hosszabb időre tanyát, foglalkozván ott sok mindenfével. Itt különösen kiismerte a kecskefélek álkos természetét, melyeknek a fakadás iránti előszeretete oka a Kaukázusi hegyek kopárságának. No de minden tanulmányutat be kell fejezni egykor s a tapasztalatokban gazdag férfiú mégis megtért ősei honába: Pata városába. (Kérem, hiteles feljegyzések vannak Pata egykor városi mivoltáról, s még a 900-as évek öregei a világ minden kincséért sem mondták volna ki a városháza szó helyett a községházát).

A másik kiváló egyéniség, punyi Lucsányi János szintén gazdag geográfiai és etnográfiai tapasztalatokban, ha nem is járt be akkora távolságokat, mint előbb említett kollégája. A nagy távolságok hiánya azonban semmit sem von le világljárói tapasztalatainak értékéből, mert ő viszont lassan utazgatott és nem ak mai szűkebb hazánkat, nemcsak régi nagy Magyarországunk északi tájait, hanem Galiciát, Lodomériát is bebarangolta módosan, kényelmes tempóval dirigált menetekben. Ókelme ugyanis unifor-nisba öltöztetett császári és királyi hadtáplérileti marhahajcsár minőségében tett bokros szolgálatokat a nagy háboru alatt. Hajtott marhát Miskolcra Stryjbe, Homonnáról Zalesykybe, Mezőlaborcra Halicba, Kalusra, Krakówból Premiszlibe, járt Ivangorod és Lublinban és Hindenburgot is látta Breszt-Litovszkban. Ott tanulta meg, hogy ahány nemzet, annyi szokás és most bölcsen alkalmazza a tapasztalatait

idehaza is, különösen új hivatalában, a kerülőségben, mondván: ahány tolvaj, annyi a szokás.

Nos és most megmondom hogy miként lettek ők kerülők, avagy csőszök. (Ugy vélem ők jobb szeretik a kerülő hivatalos rangját, mint a csősz kevésbé megtisztelőnek érzett hivatásmegjelölését.) Nos úgy lettek kerülők minden más jelöltet menthetlenül vevve, hogy dús tapasztalataik során olyan eszközzel szerelték fel magukat, amit a jó és módos patai szőlősgazdák minden egyéb kerülői kelléknek fölébe helyeztek. A jó kerülőnek jó lába, jó markos tenyere, vastag fustélya, községi revolvere legyen, de ez másnak is meglehet. Jó szemének is kell lennie. De a legjobb szemmel sem lehetett versenyezni Mihók Pali és punyi Lucsányi János barátainkkal. Nem, semmiképen sem. Nekik ugyanis gukserük volt. És kötelezték magukat arra, hogy a gukserrel vigyázzanak a munkájuk teljességére és pontosságára. A gukserrel nem lehetett versenyezni, két állás után törtető emberünk egyhan gú választással kapta meg a legértékesebb, legjobban javadalmazott tartományokat őrzésre és ma is peckesen, nagy méltósággal és nagy sikerrel látják el hivatalukat, hála a guksernek.

A gukser ugyanis látcső, magyarul gukker. Kiváló kerülőink jó erős bakancsszijaon meg cukor-spárgán hordják állandóan a nyakukban, szaporán illesztgetik a szemük elé a kiváló műszert és jaj a tilosban járóknak! Nagy büszkeséggel töltött el az a tudat, hogy szülőfalumban ilyen haladást tanusít a kerülőség és a technika vívmányait, ha nem is prizmás binoklival, de mindenesetre gukserrel váltja hivatása hasznára.

De a nagy büszkeség és jóérzéshez egy kis aggodalom is társul. Talán mondhatnám félek. Félek, hogy Mihók & Lucsányi, a huszadik század uttörői a következő választáson már nem lesznek ilyen fölényben. Mert sajnos, gukser ide, gukser oda: az őrzési eredmény épp oly gyenge, mint eddig volt. Oka pedig az, amin alig tudunk még ezideig segíteni: a tolvajok éjjel működnek s azon a legjobb gukser sem segít. És ezt a tolvajok tudják.

Látogatásunk az Országos Stefánia Szövetség apci rendelőjében.

Mindig jóleső érzéssel keressük fel vármegyénk azon helyeit, ahol az igazi emberszeretet nevében folyik a legszebb, — az igazi nemzetmentő munka. Amikor a Stefánia Szövetség apci rendelőjében a sok gügyögő gyermek közt megjelentünk, jóleső, megnyugtató érzéssel láttuk a szűkölködő anyák arcán a hála érzésének kifejezését. Látszott rajtuk a boldog öröm és megelégedés, amely kérdésünkre szavakban is megnyilatkozott, azért a nemes munkáért, amellyel az egyesület vezetősége az ő kicsiny gyermekeiket körülveszi.

Az egyesület ügyvezető igazgatója, dr. Kornstein Jenő vezető főorvos és az egyesület védőnöje a legnagyobb szeretettel végezték ugyszólván testvéri módon munkájukat.

Bepillantást nyertünk az egyesület múlt évi működésébe és örömmel állapítottuk meg, hogy az egyesület szociális és karitatív munkája minden elismerést megérdemel.

A tápszer, hintőpor, vándorkelengye kiosztások, a szülészeti vándorláda és vándormérleg kikölcsönzése, kelengye ajándékozás, egyes esetekben kör-

házba utaláskor utiköltség megtérítése, 3000 esetben tejsegelezés, gyógyszermegtérítés, cca 1000 P. értékben, mind-mind arról tesznek lényes tanuságot, hogy itt a nagyszerű elgondolást nagy szeretettel hajlják végre.

A gondos kezelésnek, de különösen a 24 esetben megtartott ismeretterjesztő előadásnak meg is lett az üdvös eredménye. A csecsemő halálozások arányszámát már eddig is lényegesen redukálták, az u. n. nyári bélhurut következtébeni csecsemőhalál ugyszólván alig fordult elő. A szacharin tea akció, (amit többszáz esetben osztottak szét) igen jól bevált.

A védőnők a lakásukon keresik fel a szülő anyákat és a csecsemőket, hogy otthonukban is tanáccsal szolgáljanak, és szeretettel ellenőrizzék a kiadott rendelkezések helyes végrehajtását. A védőnői látogatások száma tavaly 1931 volt, az orvosi tanácskozáson pedig 1940-en jelentek meg.

Az egyesület modern tejkonyhája valósággal áldás. Naponta mintegy 35—40-en kapnak steril edényekbe adagolva orvosilag megállapított gyógytápszert.

Az egyesület úgy az anyagiak gyarapítása, mint az eszme népszerűsítése érdekében különösen sikerült Mikulás-estet rendezett, amelynek eredménye volt, hogy mintegy 135 csecsemő és gyermek kapott meleg ruhát, cipőt stb.

Az egyesület védője gróf Apponyi Györgyné, aki a szurdokpüspökii rendelőben személyesen is megjelenik, meghallgatja a panaszokat, és jóságos lélekkel igyekszik segíteni minden szegény baján. Ugyanezt a nagyszerű működést fejti ki Apcon Szent-Ivány Farkas, az egyesület elnöke is, aki teljes odaadással szolgálja ezt az igazi emberbaráti tevékenységet.

Az egyesület vezetőségének nemes munkáját Apcon Kovács Miklós főjegyző, Szita Mihály plébános és Vass Iván malomtulajdonos támogatják odaadó buzgalommal.

A rózsaszentmártoni fiók szervezésénél Gál Ernő bányagazgató fejtett ki igen szép tevékenységet.

Ennek a kitünő hivatást teljesítő egyesületnek gyönyörű munkája példaadás lehet a vármegye többi községeiben is, hogy ebben a nehéz időben miként lehet és miként kell, — hivatást teljesíteni.

Tájékoztató a m. kir. honvédelem-, termény és anyagjárandóság szükséglet beszerzésének módjáról.

A magyar királyi „Dobó István” 14-ik honvéd gyalogezred parancsnoksága a honvédelmi miniszter rendelkezéséhez híven igen helyesen mindent elkövet, hogy tájékoztató felvilágosításaival lehetővé tegye, hogy az amugy is súlyos helyzetben lévő gazdársadalom a szükséges ismereteknek birtokában közvetlen kapcsolatba juthasson a kormány illetékes szerveivel az élelem, termény és anyagjárandósági szükségletek beszerzésénél. Lapunk legközelebbi számában szíves készséggel mi is foglalkozni fogunk az igazán fontos közérdekű ügy ismertetésével.

Adományok a feldebrői tűzkárosultak megsegítésére. Amint lapunk megírta, nagy tűzvész pusztított husvét után Feldebrőn s négy ház lakói teljesen tönkrementek. Az intelligencia körében a károsultak megsegítésére akció indult, amelyben a legszegényebbek is résztvettek. A pénzbeli adomány 280 pengőt tett ki, ezen felül 35 mázsa terményt is összeadott a falu lakossága. Az adományokat már szét is osztották a károsultak között.

2610/tk. 1933. szám.

Árverési hirdetmény-kivonat.

Nemzeti Hitelintézet Rt. végrehajthatónak Tóth Márton (nős Pranda Máriával) végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság végrehajtási árverést 858 a. P tőkekövetelés és járulékai behajtása végett a hatvani kir. járásbíróság területén levő, Tar községben fekvő s a t. 509 sz. betétben A II. 6, 8, 9, 10, 11, 18—23 sorsz. 1519/1, 1520/1, 1521/2, 1740/1, 1519/3, 1520/3, 1521/3, 1740/3, 2110/3 hrsz. alatt foglalt ingatlanból B 11 sorsz. Tóth Márton (nős Pranda Máriával) nevén álló 1/5 rész illetőségre az 1321/tk. 1896 sz. végzéssel Waldapfel Fülöp javára bekebelezett szénjogositvány sérelme nélkül 730 P kikiáltási árban, — az ugyanott 677 sz tkvi. betétben A I. 5, 6 sorsz 209/2, 210/2 hrsz. alatt foglalt ingatlanból B 6 sorsz. Tóth Márton (nős Pranda Máriával) nevén álló 1/3 rész illetőségre 485 P kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1933. évi június hó 6 napján délután 5 órakor Tar község házában fogják megtartani. Az árverés alá kerülő ingatlanok a kikiáltási ár felénél illetve kétharmadánál alacsonyabb áron nem adhatók el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzzel a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-c. 42. §-ában meghatározott ártolyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnek letenni, hogy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni (1881: LX. t.-c. 147., 150., 170. §§; 1908: LX. t.-c. 21. §.)

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni (1908: XLI. 25. §.).

Hatvan, 1933. évi április hó 19 napján.

Dr. Berecz s. k.
kir. járásbíró.

Versenytagyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetősége Hatvan állomás felvételi épületének helyreállítási munkáira nyilvános versenyt hirdet.

Ajánlat csakis az erre a célra készült nyomtatványokon, az azokban felsorolt összes munkákra tehető.

Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy az egyes iparágak és munkacsoportok szerint a munkák kiadását szabad elhatározással eszközölhesse, egyes munkákat, vagy munkacsoportokat függőben tarthat, vagy egészen el is hagyhat.

Ezek a nyomtatványok f. évi május hó 8-tól kezdődőleg alulírt üzletvezetőség építési és pályafenntartási osztályában (Miskolc Szemere utca 26 sz. I. em. 63 ajtó.) és a Hatvan-salgótarjani osztálymunkácsnál Hatvanban díjtalanul megszerezhetők.

A ajánlathoz csatolni kell az OTI. igazolását arról, hogy az ajánlattevő a nevezett intézettel szemben a versenytárgyalás napját megelőző hat hónapnál régebben esedékessé vált betegségi, baleseti, öregségi és rokkantsági járulékkal, vagy járulék előleggel nem tartozik. Ha a megnevezett intézettel szemben van tartozása, az esetben egy joghatályos engedmény csatolandó, mellyel odaitélés esetére, az intézet javára a vállalati összeg kifizetéséig fennálló tartozása erejéig a vállalati összegnek legfeljebb egy negyed részét az illetékes intézetnek engedményezi és, minket feljogosít arra, hogy a vállalati összeg egy negyed részét minden esedékes részletből közvetlenül az illetékes biztosító intézetnek utaljuk át. Olyan ajánlatot, amelyhez ilyen igazolás vagy engedmény nincs csatolva, az odaitélésnél figyelembe nem vehetünk.

Akik az említett munkákat teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, tartoznak ajánlatukban az iparjogositvánnyal rendelkező azt az önálló iparost megnevezni, aki a munkát tényleg végre fogja hajtani. Az ajánlathoz csatolni kell az illető iparos iparjogositványát, vagy eredetben, vagy másolatban és a munka elvállalására vonatkozó sajtókezüleg aláírt nyilatkozatát.

A tervek, a helyszínrajzok, továbbá az általános és részletes feltételek ugyanott a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatot és a mellékleteket együtt 10 Pengős okirati bélyeggel ellátva, összefűzve és lepecsételve az alábbi felirattal kell ellátni.

„Ajánlat a Magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetőségének 4346/II. 1933. számú hirdetménye alapján a hatvani felvételi épület helyreállítási munkáinak végrehajtására.”

Az ajánlatok legkésőbb 1933 évi május hó 30-án déli 12. óráig az üzletvezetőség segédhivatalában (Szemere utca 26 sz. I. emelet 50 sz. ajtó) nyújtandók be.

A benyújtott ajánlatokat ugyanazon a napon déli 12 órakor az üzletvezetőség I. általános osztályában fogjuk felbontani.

A felbontáson ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlattevő tartozik az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis május hó 29-én az ajánlati végösszeg 2 (kettő) százalékat készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírban az üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál (Szemere utca 26) bánatpénzzel letenni.

Bánatpénz nélküli, továbbá olyan ajánlatokat, amelyekben ajánlattevő százalékos árengedményt ad, vagy felülfizetést köt ki, figyelembe nem veszünk.

Vállalkozó ajánlatának elfogadása esetén az egységárak felemelésére igényt egyáltalában nem tarthat. —

Vállalkozó tartozik a munkánál lehetőleg helybeli iparosokat és munkásokat foglalkoztatni.

Ajánlattevők f. évi június hó 30-ig ajánlataikkal kötelezettségben maradnak és attól vissza nem léphetnek.

A posta útján beküldött ajánlatok térti bevénnyel andandók fel. A bánatpénzről szóló betétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Miskolc, 1633. évi május hó.

Az üzletvezetőség.

A szerkesztésben résztvesznek:

**Egerben: Dr. Erlach Sándor, Gyöngyösön: Dr. Katrics Kálmán, Tiszafüreden: Dr. Óégh József
Hevesen: Figlár Géza, Pásztón: vitéz dr. Szilágyi Sándor.**

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Ög Vilmos, Hatvan, Telefon: 85.

Társzerkesztő: **Balogh István Gyöngyös.**

Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal címére Hatvanba küldendők.

Hirdetések díjszabás szerint.

Egyes szám ára 50 fillér.

**Bindfeld Márk és fiai
részvénytársaság**

épületfa kereskedő cégnél
a legmodernebb kivitelű
cementárúk és műkövek
beszerezhetők.

Hatvan. Telefon 30.

Blumenthal Béla

épületfa-kereskedése és
cementgyára.

Hatvan. Telefon 29.

Elsőrendű cementárúk!

Mindennemű építőanyag:

cement, téglák, eserej, na, kőpor stb.
a legjobb minőségben kapható.

„Orion”

elsőrendű rádió készülékei

Fuchs Lajos

kerületi képviselő
üzletében kaphatók. Telefon 108.

**Eladó gyümölcsfa-
oltványok**

KESERŐ BÁLINT faiskolnában. Pusztamonostor, Szolnok megye. (A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.) Alma, körte, szilva, kajszi, eseresnyek, meggy, dió, operu magról, vadkörte és vadalma, két éves esemétek. Versenyképes minőség és árak. Árjegyzéket kívánunk küldöni. Látogatokat szívesen fogadjuk. Telepem közvetlenül a pusztamonostori vasútállomás mellett van.

Minden városban
és minden faluban tudják, hogy milyen kellemes és előnyös megszállni.
B U D A P E S T E N a
BRISTOL SZÁLLÓBAN.

Előzékeny kiszolgálás.
Kellemesen fűtött szoba. Kitűnő ellátás.
Naponként és személyenként 12. — P.-ért.

Központiroda:
Horváth Mihály ucca 774.

**Nagy és kisméretű!
géptégla, hornyoltcserép!**

A Hatvani Gőztéglai és Cserépyártó Rt.
Hatvani gyártelepén kitűnő minőségű
Nagy méretű tégla. Cserépkészítéssel
Kisméretű. Cserépkészítéssel

TELEFON: 22. VIDÉKI
Központiroda: 22. Vízvezetőkért
Gyártást: 31. Kérésünk

**Olcsó áron,-
reszlejtérfűtőkre is kapható!**

Bell Miklós
tégla és
cserépkészítési
gyára.
Mátraderecske.

A gondos háziasszonynak
csüfőrfőkön
első teendője, hogy felkeresse
HAJDU ÁRMIN

üzletét,

ahol friss pörkölésű elsőrendű
kávéit
kap igen jutányos áron! — Denaturált szesz nagyban és kicsinyben! — Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölk! — Saját érdeke parancsolja, hogy egyszer próbálja meg.

Standard
rádiókészülékek
Illés Béla
radiószaküzletében.
Eger. Telefon: 230.

Parád gyógy-fürdő, arzén- és vastartalmu természetes ásványviziorrása.
Szénsavas fürdők,
vizgyógyintézet. Kiváló eredménnyel gyógyítja a női ivarszervek különféle megbetegedéseit (magabizalom, a méhkiült lobja, petefészekgyulladás, izomgörcsök stb.) Előidényben legkésőbb 1 napig a fürdőben tartózkodás. **Köztisztviselőknek a szoba és fürdő árából 50% engedmény!**
Elsőrendű közfürdővel ellátott szobákban személyenként 6 — pengőért, egygyás szobákban 6 pengő 50 fillért, teljes ellátás FŐLŐ VÍZZEL, illatolaj, modern, kellemes szobák. Napi étkezés 4 pengő 20 fillér.
Penzió- és menürendszer. Mérsékelt vendéglői árak!
Prospektus és bármilyen felvilágosítást készséggel nyújt a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG, PARÁDFÜRDŐ. Telefon: Parád 1.

NYOMATOTT VEGH DEZSŐ KÖNYVNYOMDAJÁBAN HATVANBAN